

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
WILICHTINGDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

Ijzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

INHOUD: Uit het Jaarverslag der Vereeniging „Kartinfonds“. — Verslag Vereeniging „Max Havelaarfonds“. — Feuilleton. — Ingezonden. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen.

Uit het Verslag van de Vereeniging „Kartinfonds“ over het jaar 1919.

De ontwikkeling van het onderwijs aan Inlandsche meisjes in Ned.-Indië had ook in 1919 bevredigenden vooruitgang. In ons vorige jaarverslag konden wij reeds melding maken van de eerste steenlegging en de ingebruikneming van de door de Van Deventer-vereening voor West-Java opgerichte normaalschool te Bandoeng, die, evenals de door de Regeering in het vorige jaar opgerichte normaalscholen, Inlandsche

meisjes zal opleiden tot onderwijzers bij het Inlandsch onderwijs.

Op 24 Juli van het verslagjaar heeft de officieele opening der school plaats gehad in tegenwoordigheid van Gravin van Limburg Stirum en onder groote belangstelling van de zijde zoowel van Europeesche als van Inlandsche autoriteiten.

OPLETTEN !! Geeft bij vertrek uit - of naar Indië en VAN IEDERE VERANDERING VAN WOONPLAATS in Indië en Nederland KENNIS aan: Administr. „Koloniaal Weekblad“, Heulstraat 17, Haag

Als eene belangrijke gebeurtenis voor het onderwijs in het algemeen in Indië is te noemen het feit, dat een tweetal groote gemeenten, Batavia en Semarang, besloten tot de oprichting van gemeentewege van Hollandsch-Inlandsche en Hollandsch-Chineesche scholen.

In het verslagjaar had te Semarang de opening der eerste gemeentelijke Hollandsch-Inlandsche school plaats.

Men mag verwachten, dat de aanvatting van de

F^a G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.

's-Gravenhage

Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Engelsche Stoffen

LES MODES

LAMPE SPUISTR. & LA HAYE.

ROBES

COSTUME TAILLEUR-AMAZONE

CHAPEAUX.

CAPE PUSSEE

Venduhuis „HOFSTAD“

HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN ..... TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN

vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

P. M. Broekmans - Koningsplein hoek Heerengracht - Amsterdam

Gevestigd sedert 1880

Ladies and Gentlemen's Tailor

Gevestigd sedert 1880

Steeds voorhanden het fijnste en allernieuwste voor Dames en Heerenkleeding

Kleeding naar Maat binnen 2 x 24 uur gereed

Wasch-, Glans- en Strijkinrichting „Fortuna”

Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN . . . . . f 0.40	FRONTS . . . . . f 0.18
VESTEN . . . . . f 0.60	BOORDEN . . . . . f 0.15
HALFHEMDEN . . . . . f 0.25	MANCHETTEN p. p. f 0.20
BLOUSES . . . . . vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSEN

Gevestigd 1851

139

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM

DEN HAAG

35 Schiedamsche Singel

94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van
uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
MEUBELN, PIANO's, BRANDKASTEN,
KANTOORMEUBELN, enz.

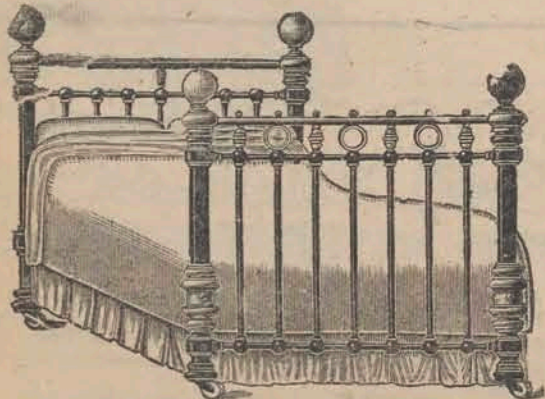
Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
(naast Astoria Bioscope)

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding

Dameskleeding

Indische Uitrustingen

Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

onderwijstaak door de gemeenten — die daarvoor van het Land subsidie ontvangen op denzelfden voet als particulieren — zal leiden tot eene zeer gewenschte uitbreiding van de onderwijsgelegenheid in de steden.

Ook van de zijde der Regeering is een stap gedaan op het gebied der decentralisatie van de onderwijszorg door de overdracht aan de gemeentebesturen van het benoemingsrecht van de leden der commissies van toezicht voor de lagere scholen.

Op 14 December heeft te Semarang de tweede bijeenkomst plaats gehad van afgevaardigden van bij het Algemeen Secretariaat aangesloten vereenigingen. Aanwezig waren vertegenwoordigers der Kartinscholen te Buitenzorg, Batavia, Cheribon, Madioen, Rembang, Semarang en van de Vereeniging tot bevordering van neutraal lager onderwijs aan Inlanders te Solo.

Deze bijeenkomst, de „tweede Kartinidag”, werd geleid door den heer B. Volkers, die tevens als leider van het Algemeen Secretariaat werd aangewezen.

Van belang waren vooral de besprekingen betreffende de inrichting van voorklassen op de Kartinscholen en de toepassing van den door het Gouvernement gestelden eisch, dat tot de gesubsidieerde Hollandsch-Inlandsche scholen in de eerste plaats kinderen van aanzienlijken en meer gegoeden moeten worden toegelaten.

De vergadering achtte de inrichting van voorklassen om tweeërlei reden wenschelijk.

In de eerste plaats wordt er door bereikt, dat de leerlingen, voordat zij in de eerste klasse komen, eenig Hollandsch leeren, zoodat in die klassen dadelijk met het eigenlijke onderwijs kan worden begonnen en niet, zooals thans, eerst een gedeelte van het jaar moet worden besteed om het Hollandsch, waarin het onderwijs wordt gegeven, te leeren verstaan.

Feuilleton.

Naar Indië.

Medio 1920.

Vertrek: SOUTHAMPTON.

's Morgens half 10 een taxi met impériale voor 't hotel. De grootere bagage bovenop, de kleinere binnenin — 't was in totaal toch nog 9 stuks! — en naar de Lloydkade. De Voorzitter van de afdeling Rotterdam ging met me mede. Aan de Lloydkade, voor de goederenloods, de verschillende vehikels en file, tot voor een open deur, waar de bagage werd afgegeven en met krijt voorzien van nummer der klasse en hut. Afgerekend met den chauffeur; eventjes f 8.— en dan nog fooi! Strenge contrôle bij den ingang, doch 't passage-biljet hief alle bezwaren op. Aan de loopplank weer contrôle. Eindelijk aan boord; naar de hut om eens poolshoogte te nemen. Een gedeelte van de juist afgegeven bagage lag er al, was er dus reeds eerder dan ik. 'k Beklaagde dan ook de passagiers, die allerlei suit-cases, sluitmanden en city-bags persoonlijk medegenomen hadden! Op 't promenade-dek verscheiden menschen. Doch niet alleen passagiers. Blijkbaar zijn er ook met de bepalingen, dat aan boord geen uitgeleide gedaan mag worden, evenals met le ciel..... des accomodements. Enkele bekende gezichten doken uit de massa op. 't verlicht het gevoel van eenzaamheid en verlatenheid, dat ons toch bekruipt op zoo'n moment, waar men zooveel familie, vrienden en kennissen moet achterlaten, al vindt men elders weer nieuwe aanrakingen. 't Is de band, die ons toch altijd hecht aan 't dierbaar Vaderland en zich dan doet gevoelen. Op de kadé, op de aangrenzende werven, in kleine bootjes op de wateren, tal van menschen, een kleurige schaar, om den vertrekkenden uitgeleide te doen, een laatst vaarwel toe te roepen of toe te wuiven, 't vertrek van den schoonen stoomer te zien en bij te

Bovendien kan de voorklasse dienen om selectie toe te passen, door alleen de geschikten tot de eerste klasse toe te laten.

Thans moet volgens de regelen der subsidie-orde nantie de selectie plaats hebben door den voorzitter te geven aan kinderen van aanzienlijken en meer gegoeden.

Ten aanzien van de toepassing van dezen eisch die overigens door het schooltoezicht ruim wordt ingevat, was de vergadering van oordeel, dat rekening is te houden met de vraag of ter plaatse, waar school gevestigd is, onder de Inlandsche bevolking het verschil in standen een groote rol speelt.

In Batavia b.v., waar maar weinig aanzienlijken geslachten gevestigd zijn, worden op de Kartinscholen de leerlingen toegelaten zonder aanzien des persoons.

In Buitenzorg daarentegen heeft men in de laatste jaren slechts kinderen van meer gegoede ouders toegelaten en daarmee goede resultaten bereikt, zoodat wat de vermindering van het schoolverzuim betreft als ten aanzien van de medewerking der ouders.

Voorstellen van eene der aangesloten vereenigingen om eene gelijkvormige bezoldigingsregeling vast te stellen voor de onderwijskrachten der aangesloten scholen en in het algemeen een nauwer band te stellen tusschen de besturen der Kartinscholen te scheppen, vonden in de vergadering geen instemming. Nog te algemeen was men van oordeel, dat het wenschelijk is, dat de aangesloten vereenigingen hun zelfstandigheid behouden.

De voorzitter deed in de vergadering enkele mededeelingen omtrent de verschillende Kartinscholen, waar de vooruitgang in het afgelopen jaar wederom tot dankbaarheid stemt, en gaf een kort overzicht van hetgeen in het afgelopen jaar in het belang van het onderwijs aan Inlandsche meisjes is

wonen. Eindelijk één stoot op de stoomfluit, de laatste heildronk, een handdruk en 'k was alleen. Daarna 2 stooten om de plakkers tot haast aan de manen en bij 3 stooten de loopplank weg, de tros los. Twee sleepbootjes trekken 't schip met den wal van den wal, dwars op den stroom, tot de wending volbracht was en 't schip met eigen kracht, stroom mee, de rivier afzakte. Van den wal een laatste glimlach, tot de menschenaar in een ineengesmolten massa overging, zelfs met een kijker niet meer te individueel te onderscheiden. De stoombootjes en motorbootjes bleven ons omzwermen, een gansche messchaar: de Johanna, Cor, Alida, Emma, Helma en Diana merkte ik op. Ze gaven het niet op en bleven ons langen tijd getrouw.

Maar wat een verschil met voor 30 jaren! Zeker toen reeds was Feijenoord er en op den rechteroever óók machtige werven en établissements, maar nu aan weerszijden op de oevers, vooral den rechteroever alles aaneen gebouwd, ingerijd. Delfshaven en Schiedam, één geworden met Rotterdam.

Te Schiedam, waar ik eenige mijner jongensjaren doorbracht, 't oude Hoofd aan de Haven niet meer te vinden, alles een heterogene massa. Welk een vooruitgang, welk een kapitaal werd daar vastgelegd en welk een kapitaal moet er verdiend worden, Nederland hoe dan ook ten voordeel.

Vlaardingen, Hoek van Holland, schoven ons voorbij: In de verte de blonde duinen, nu grauwwachtig paars, aan den horizon de silhouetten der torens van Delft en den Haag. Treintjes en trams 't landschap belevende.

De gong voor de lunch stoot me, we moeten zagen voor den inwendigen mensch. De zee is kalm en spiegelglad, alle passagiers zijn aan tafel, overal en weer werd reeds met enkelen kennis gemaakt. Vóór den avondmaaltijd zullen de vaste plaatsen aan de tafels en tafeltjes in de eetzaal, zooveel mogelijk naar keuze en in onderling overleg vastgesteld worden en van die keuze hangt dikwerf voor 't verdere verloop van de reis veel af!

Met genoegen merkte ik op, dat de maaltijden aan boord, hoewel nog copieus, belangrijk vereenvoudigd werden. Bij de lunch een bordje soep of 'n kop bouillon.

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand, desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,

Regentesselaan 123, bij Reg-pl. 49 SOERABAIJA. Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.

STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

Electro-Technisch Bureau

H. VAN ZIJL

Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017

Licht, Kracht, Verwarming, Schel-

... en Telefoon-Installatiën.

's-Gravenh. Muziekschool
„DE TOONKUNST“
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10-1 en 2-6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Behave volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.
DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.
 Klavier, Orgel, Solozang, Viool, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtskunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt.
VRAAGT PROSPECTUS !!!

schied. Den inhoud dezer mededeelingen vindt men bij de verslagen der verschillende Kartinischolen vermeld.
 In de Bestuursvergadering van dienzelfden datum werden de aftredende leden van den Raad van Beheer, de heeren Gerlings en Hannema bij acclamatie herkozen.
 Daar Mejuffrouw De Graeff den wensch had te kennen gegeven om als secretaresse af te treden, benoemde de vergadering op voorstel van den Raad van Beheer tot haren opvolger Mr. Dr. A. M. Joekes.

Verslag van de werkzaamheden der Vereeniging „Max Havelaar Fonds“ gedurende het jaar 1919.
 (Over 1917 en 1918 zijn geen gedrukte verslagen verschenen.)

INLEIDING.

Naar aanleiding van de omstandigheid, dat het thans nagenoeg tien jaar is geleden, dat het Max Havelaar Fonds werd opgericht, en door de verkregen samenwerking met andere vereenigingen — waarover hieronder nader — de vereeniging een nieuwe periode tegemoet gaat, doen wij aan het verslag over het afgelopen jaar het volgende overzicht voorafgaan.
 De vereeniging werd in 1910 opgericht bij gelegenheid van de herdenking der verschijning voor vijftig jaren van den Max Havelaar.
 De artikelen 3 en 4 der statuten luiden:
 Art. 3. De Vereeniging stelt zich ten doel de bevordering van de stoffelijke en geestelijke verheffing der Inlanders van Ned. Oost-Indië.

lon, één gang of voorgerecht, dan een vischschotel met salade of de hoofdschotel, beschuitjes met kaas, vruchten en koffie. Aan 't diner soep, twee gangen, gevolgd met compote, pudding of dessert, fruit en koffie na. 's Zondags en 's Woensdags ijs! Het pousje bij de koffie verviel. 't Begin van droogleggen? Wie weet! Aan 't ontbijt geen warme voor- schotels meer; wel kan men havermout bekomen, spiegeleieren met of zonder ham, maar overigens heerlijk vers ch brood en luxe broodjes, dit der bakkerswet ten spijt. Ruime sorteering van bijspijzen, worst, rookvleesch, ham, kaas en jam. Naar keuze staan koffie en chocolade. Zondags krentenbrood en om 11 uur eene verfrissing. Andere dagen niet.
 Zondagmorgen voeren we langs 't Zuiden van Engeland naar Southampton. Op de reede van Spithead verscheiden Deutsche oorlogsschepen, op allerlei manieren gecamoufleerd, een sombere, toch nog dreigende klomp oud roest. Op de kust van Southampton verscheiden Engelsche mijnenvegers, tal van koopvaarders en jachten. Aan de overzijde 't eiland Wight. Jammer, dat het weer regenachtig, mistig en mieserig is, 't belooft een vervelenden Zondag aan boord. Om die verveling, de vloek eener lange zee- reis, de bron van allerlei onaangenaamheden, te verdrijven, construeer'ge zich eene Ontspannings-Commissie „Insulinde“, die zal trachten leven in de brouwerij te brengen, voor afwisseling te zorgen en met medewerking van sub-commissies en der passagiers zelven de reis tot eene aangename te maken. Mogen de goede wil, 't weer en de stemming daar- toe medewerken! Hierover later.

We vernamen, dat we te Southampton een 3-tal dagen zouden liggen, om lading in te nemen, o.a. de buizen voor de waterleiding voor Magelang, maar 't werd Woensdagmiddag na middernacht vóór we vertrokken. De beperking van 't aantal werkuren en het hooger loon schijnen ook in Engeland geleid te hebben tot een minimum prestatie bij een maximum aan loon. Dan dat levendige lossen en laden aan boord van de Paketvaartstoomers, en d a t met z.g. „indische en luie“ inlanders! Wel een verschil of zou ook daar verandering zijn ingetreden? Dat moet ik nog beleven en zien.

Art. 4. De vereeniging tracht dit doel te bereiken:
 a. door het verlenen van steun aan Inlanders van goeden aanleg;
 b. door het bevorderen van de oprichting van scholen en andere instellingen van wetenschap, kunst en nijverheid, ten behoeve van de inlandsche bevolking;
 c. door het uitgeven of door het aanmoedigen van het uitgeven van geschriften strekkende om de belangen der Inlanders te behartigen;
 d. door tegemoetkomen in nooden der Inlanders ontstaan door buitengewone rampen of onheilen;
 e. door alle wettige middelen, die bevorderlijk kunnen zijn aan het door de vereeniging beoogde doel.
 Een en ander hetzij alleen, hetzij in samenwerking met andere instellingen, lichamen of personen.
 Als vaste regel is aangenomen, dat alleen dan financieele steun wordt verleend, wanneer de bewijzen aanwezig zijn, dat ook van de zijde der ouders, verwanten of vrienden der studeerenden een geregelde steun verstrekt wordt, terwijl tevens als beginsel wordt aangenomen, dat deze financieele steun slechts verleend wordt in den vorm van rentelooze studievoorschotten aan jongelieden, die in Nederland studeeren. Het Bestuur behoudt zich echter voor, na goed volbrachte studie het genotene geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden.

Het ligt in de bedoeling van het Bestuur het verlenen van steun zooveel mogelijk te bepalen tot gevallen, waarin gestreefd wordt naar het verkrijgen van bekwaamheden, waarvoor de studie-gelegenheid in Indië ontbreekt.
 Sedert 1912 verleende de Regeering eene subsidie van f 1000.— 's jaars.
 Tot dusver werd door het Fonds subsidie verleend aan 10 Indiërs; waarvan 6 de door hen begeerde diploma's behaalden en 3 hunne studies staakten,

Aan de lunch maakte de Administrateur bekend, dat er bij voldoende deelname gelegenheid zou zijn, tot het maken van tochten naar en van Wight, naar Bournemouth en zelfs naar Londen. Als 't weer zich nu maar ten goede wil schikken!

Den volgenden dag geen regen, zelfs nu en dan een zonnestraaltje, maar overigens 'n grauwe, grijze atmosfeer. Toch er op uit naar Wight. Groote chars à bancs brachten 't talrijke gezelschap naar de Royal Pin, daar over op de bootjes naar Cowes en Lyds, langs de schilderachtige Noordkust van 't eiland.

Bij Lyds wachten de noodige auto's, die ons langs de badplaatsen op de Westkust naar Ventnor brachten, waar geluncht werd, maar ook de hemelsluiszen opengezet. De tocht van Benthnor dwars door 't eiland over Newport naar Cowes, van daar per boot naar boord terug, was dan ook een mislukking, nat en koud. Een bezoek aan Carisbrook Castle, bij New Port, dateerende van 1100, hoe interessant ook uit een geschiedkundig oogpunt, Karel I was er gevangen, kon daar geen verandering in brengen. We waren blij aan boord terug te zijn. Maar toch kunnen zulke tochtjes zeer aangenaam en leerzaam zijn, 't is maar de kwestie van veine! En voor f 18.— is men, de lunch inbegrepen, de man.

Den volgenden morgen weer regen. Geen tocht naar Bournemouth. 'k Benijdde degenen, die naar Londen gegaan waren, daar is tenminste bij elke weersgesteldheid afleiding te vinden. 's Middags klaarde het op en maakten we nader kennis met de stad. De Highstreet met goed voorziene winkels en prijzen belangrijk minder dan in Nederland. Interessante oude gebouwen, poorten en muren. Echter geen gelegenheid om buiten op een bordes of terras het gewoel en gedoe eens gade te slaan. Voor verfrissing is men aangewezen op sombere ruimten, achter een banketbakkerswinkel, waar men kan tea'n. Veel minder dan bij Lensvelt, Krul, Bakker, enz. Mooie parken, maar geen gelegenheid, buiten zittende, van 't groen en de wandelaars te genieten. 's Avonds na 't diner naar een music-hall, 'n variété als Scala, Flora en dergelijke. Om half elf uit. 't Was er warm, dus een koele dronk, geen kans: na 10 uur 's avonds is de stad drooggelegd. In één ren naar

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ
Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD“ =
 Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624 33
STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

MAISON VAN DOOREMAALEN
MAURITSKADE 75 DEN HAAG TEL. 7147
 Elegante DAMES- en HEERENKLEEDING NAAR MAAT, met en zonder bijlevering van Stof.

Het Colbert-Costuum van Engelsche stof en zeer goed passend, leveren wij direct uit den voorraad à f 60.—.
 Wij sluiten hoogst voordeelige Abonnementen

CHIRURGISCHE INSTRUMENTENFABRIEK
MARTIN LOTH
 Westerstraat 14 UTRECHT (Holland)
SPECIALITEIT Complete Installatie van Operatie-, Sterilisatie- en Verbandkamers, Instrumentenkisten voor schepen, Plantages en Mijnen
 Export O. en W. Indië, Z.-Afrika - Catalog. op aanvraag

Firma H. RAHR, Utrecht
ACHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.
 VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
 Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
 Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoeften.
 Spedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
 Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Welmarstraat 16a b.d. Suezkade
 Telefoon 3213 DEN HAAG

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521
 Goedgeslaagde eigen opname van
Onze Padvindders in Londen
DE WARE SCHULDIGEN.
 Realistisch Drama in 5 acten.
Week-Revue.
 Zeer actueel.
Een ren op leven en dood.
 Spoorwegdrama in 2 acten.
In de Landes.
 Natuur.
 ZONDAG MATINÉE van half 3 tot 5 uur.
 Dinsdagavond niet rooken.
 Plaatsbespreking van 11 tot 4 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
 SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 30
 Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
 HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
 Vraagt geïllustreerden Catalogus.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 0/0 gewaarborgd.

124

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electriche Ornamenten, enz.

Baden, Geysers, Waschtafels.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

101

Adverteeren doet verkoopen.

VERKRIJGBAAR BIJ: **WILLEM SPRENGER.**
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
CARUSO-RECORDS
PASSAGE 46.
DEN HAAG.

zoodat ons nog slechts één pupil overblijft, die ijverig werkt, met goede verwachting, dat hij binnen een bepaalden tijd zijne studie voltooid zal hebben.

Intusschen moet helaas worden geconstateerd, dat de toestand der financiën van het Max Havelaar Fonds ons groote zorg baart. Tot 1 Januari 1920 werd aan studievoorschotten verstrekt eene som van f 13849.89, waarop is terugbetaald een bedrag van f 2125.— en afgeschreven als pro memoriepost een bedrag van f 3620.89, terwijl het aantal contribueerende leden door afschrijving, bedanken en overlijden werd teruggebracht tot 38 met een totaal aan jaarlijksche bijdragen van slechts f 197.50.

Sinds kort werd op initiatief van de Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West” samenwerking verkregen met de andere vereenigingen, die zich ten doel stellen aan Indische jongelieden, die hier te lande studeeren, steun te verlenen, m.n. de Tjandi-Stichting en de Ned. Indische Voorschot- en Studiekas, door de instelling van een „Centraal Comité”, samengesteld uit vertegenwoordigers der genoemde vereenigingen en het Max Havelaar Fonds.

Op verzoek der Vereeniging „Oost en West” werd tevens door de Indische Regeering eene commissie ingesteld, onder voorzitterschap van Dr. Hoesein Djajadiningrat, welke commissie tot taak heeft voorlichting te verstrekken omtrent de studie in Nederland en zoowel de Regeering als particulieren van raad te dienen ten aanzien van de candidaten, die zich voor deze studie aanmelden.

Tevens is de heer J. C. Hietink, die van Regeeringswege is belast met de behartiging der belangen van de hier te lande studeerende Indische jongelieden, die eene toelage van het Gouvernement genieten, aan het Centraal Comité toegevoegd om het Co-

oord, want daar sluit de bar om 11 uur. Net vóór 11 aan boord, maar met het oog op de weinige gasten was ook daar de bar reeds gesloten, zou lauwwater het enige geweest zijn, ware het niet, dat de hofmeester ons ter wille was en nog koude dranken verstrekte, waarna de sluiting van de bar onherroepelijk was; van naplakken en napraten dus weinig sprake.

's Woensdags geen zekerheid omtrent vertrek, dus geen lange tocht. 't Weer wisselvallig. Een tochtje naar de ruïnen van Netley Abbey, een der zoovele in Engeland, echter toch mogelijk en zeer interessant! 't Bleek later, dat het vertrek eerst tegen middernacht zou zijn, maar, gezien de ervaringen van den vorigen avond, geen lust er nog eens op uit te gaan.

Donderdags in 't kanaal een stijve bries en 't grootste gedeelte der passagiers zeeziek. Vrijdag opklarend en Zaterdag mooi weer, zoodat zelfs besloten werd tot een dansavond. Het orgel aan stuurboord beheerscht slechts een deel van 't dek, een gramphoon en een harmonica deden zich op andere plaatsen hooren, maar door 't in elkaar vloeien der muziek, herinnerende aan een schiettent op de kermis, kwam van 't eigenlijke dansen, steps natuurlijk, niet veel terecht. Hoe moet het gaan met het gecostumeerd bal, dat op 't program staat?

't Weer blijft zich goed houden. De befaamde en beruchte Golf van Biscaye gepasseerd met kalme zee. Kaap Finisterre in zicht. 't Geeft een gevoel van rust en veiligheid de stralenbundels der kustlichten weer te zien en op te vangen, waar men vroeger zonder deze landmerken, als 't ware in den blinde z'n weg moest zoeken.

En dan de zee weer vol leven. Overal duiken ze om ons op de rookpluimen, masten, schoorsteenen en lichten van mee- en tegenliggende stoomers. Een koorsachtige haast om de overal ontstane tekorten aan te vullen, te voldoen aan de nijpende vraag en behoefte.

Gibraltar in den laten avond gepasseerd, den volgende morgen de Afrikaansche kust aan stuurboord, kalme zee, warm! In 't bagageruim de witte pakken opgeduikeld. Aan 't diner blijft het toilet

F. C. DE BRUYN
Magazijn van Comestibles en Fijne Meeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELEN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuisbezorgd.

Vraagt Prijscurant. Neemt Proef.
TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

mité betreffende jongelieden, die steun behoeven voor te lichten.

Op deze wijze is eene samenwerking tusschen verschillende vereenigingen gewaarborgd en beter dan vroeger het geval was, worden nagegeven welke jongelieden voor het ontvangen van steun aanmerking komen.

Wij gaan dan ook het tweede decennium van bestaan onzer vereeniging tegemoet in de hoop, ons de noodige middelen ter beschikking zullen worden gesteld om in samenwerking met de bovengenoemde vereenigingen, de aanvulling van het aantal hooger geschoolde Inlandsche werkkrachten te kunnen bevorderen.

VERSLAG.

Gedurende dit vereenigingsjaar werd door onze eeniging financieele steun verleend aan een Inlandsche geneesheer, die hier te lande gekomen was om het Nederlandsche artsdiploma te verwerven.

Tevens werd dit jaar verder financieele steun verleend aan den reeds in ons vorig verslag genoemde inlander, die voor een praktijkdiploma boekhouden studeert en deze toelage, in verband met de duurder tijden, eenigermate verhoogd.

Bij het opmaken van dit verslag was deze pupil nog niet afgestudeerd.

Andere verzoeken om steun kwamen in het jaar 1919 niet in.

Een oud-pupil, die regelmatig zijn renteloos studievoorschot terugbetaalde, moest tengevolge van ziekte en in verband met de duurder tijden dit jaar voorloopig zijne terugbetaling staken; een der andere oud-pupillen verzocht ons eene andere regeling voor terugbetaling van zijn studievoorschot te ontwerpen.

Deftig. De dames in gowns de heeren in smoking jacket. 'k Gaf geen gevolg aan den raad van kapitein Vermeer in z'n „Losse opmerkingen” om een pakken kaki en groen te doen verven, ook om de kostens wille. Trouwens het waschgeld aan boord f 0,35 voor een witte jas en f 0,30 voor een broek is goedkoop, waar men in Den Haag f 1.— per stuk dus f 2.— voor één pak berekent! De consumptie aan boord is ongeveer „Hollandsch” tarief: f 2,50 voor een flesch gewone Médoc, 'n glas port f 0,40, sherry f 0,35, een bittertje f 0,20, een groot glas vathouwer f 0,30, bessensap f 0,25, kwast f 0,20. Ook al het gevolg van de depreciatie van 't geld.

'k Vestigde de aandacht op onze vereeniging en had succes. Een 35-tal nieuwe leden en begunstigers traden toe, togn zij begrepen, wat „Oost en West” eigenlijk is, wat het beoogt en reeds doet. Stelden onze leden hun licht niet te zeer onder een korpsemaat, doch deden het naar hier toe uitschijnen, vergenoegden zij er zich niet mede slechts zelve lid te zijn, doch werkten zij ook naar buiten in 't belang voor Nederland, in 't belang van onze Koloniën, van zich zelve, het ledental zou belangrijk toenemen. De Nederlander, de Indiër, moet gaan inzien en besef fen, dat het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang en dat dat belang in alle opzichten wordt gediend door onze Vereeniging. Deze dan ook steun verdient!

16-7-'20.

(Wordt vervolgd.)

A. J. G.

Tot mijn leedwezen moet ik nog een treurig incident vermelden. Ter hoogte van de kust van Algerie wierp zich 's morgens de slager, na zich in de badkamer ontkleed en de deur gesloten te hebben, door de patrijspoort over boord, zonder dat dit door iemand werd bemerkt. In een achtergelaten briefje vroeg hij zijnen ouders vergiffenis voor z'n daad, waarvoor de aanleiding in 't duister ligt. 'n Droevig en treurig eind van een jong leven!

Wed. G. STREITWOLF
Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

Zeebabe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

daar hij op de overeengekomen wijze van terugbetaling uit extra verdiensten boven zijn salaris door de duurdere tijden niet tot geregelde terugbetaling kon komen; door ons bestuur is eene andere regeling ontworpen, waarover thans nog nader overleg gepleegd wordt.

De financiële positie onzer vereeniging is, zooals uit de bijgevoegde Rekening en Verantwoording over 1919 en de Balans per 31 December 1919 blijkt, niet direct ongunstig, doch het contribueerend aantal leden is deer overliden en bedanken tot 38 ingekrompen; uitbreiding van het ledental is dan ook dringend noodzakelijk; de wijze om hiertoe te geraken maakt een punt van ernstige overweging bij het bestuur uit.

Door de instelling van het Centraal Comité voor de behartiging der belangen van in Nederland studeerende Indiërs, waarin ook onze vereeniging vertegenwoordigd is, vertrouwen wij, dat het werk onzer vereeniging meer en beter tot zijn recht zal komen.

Ten slotte zij nog vermeld, dat bij het opmaken van dit verslag aan een thans afgestudeerd oud-pupil onzer vereeniging passage- en uitrustingskosten als renteloos voorschot werd verstrekt en er twee aanvragen om steun van hier studeerende Indiërs binnen kwamen, waaromtrént nog beslissingen moeten worden genomen.

's-Gravenhage, 28 Januari 1920.

Namens het Bestuur der Vereeniging „Max Havelaar Fonds”:

A. M. JOEKES,
Voorzitter.
J. H. DIJKMAN,
Secr.-Penningm.

Balans per 31 December 1919.

Kas	f	47.72
Kassier	„	1928.07
Contributie-quitanties	„	212.50
Subsidie en intrest	„	1016.87
Studievoorschotten	f	11724.89
Afgeschreven op reserve ..	„	3620.89
	„	8104.—
	f	11809.16

Kapitaal	f	5704.24
Reserve voor afschrijving... f	4389.89	
Bijgeboekt over 1919	„	1215.03
	„	5604.92
	f	11809.16

Verlies en Winstrekening 1919.

Onkosten	f	25.58
Saldo overgeboekt op reserve voor afschrijvingen	„	1205.03
	f	1240.61
Intrest	f	43.11
Jaarlijksche bijdragen en subsidie	„	1197.50
	f	1240.61

's-Gravenhage, Januari 1920.

J. H. DIJKMAN, Penningmeester.

Gezien en accoord bevonden.

's-Gravenhage, 28 Mei 1920.

Namens het Bestuur:

A. M. JOEKES, Voorzitter.
J. H. DIJKMAN, Secretaris.

Nagezien en accoord bevonden:

's-Gravenhage, Juni 1920.

De Financiële Commissie der Vereeniging „Max Havelaar Fonds”:

BAKHUIZEN VAN DEN BRINK.
P. J. VAN HOUTEN.
H. LOUDON.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. 1587
1588
Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.

Ingezonden.

Rubriek (?): „Indië in Nederland”. *

Aan
de Redactie-Commissie van het
Koloniaal Weekblad, Heeren-
gracht 7 te 's-Gravenhage.

Of deze rubriek in den smaak valt van de lezers (essen) van het Koloniaal Weekblad? Ik hoop van niet. Wat is 't jammer, dat er plaatsruimte wordt afgestaan voor zulke laagbijdegrondsche aardigheden, als 't nog geestigheden genoemd kunnen worden. En dat bij de tegenwoordige papierduurte!

De geestigheid? van de kamerverhuurster, die iemand, die elken dag baden wil, een „vuilekerd” noemt, is „zoo oud als de weg van Rome”.

De meening dat iemand, die zich niet dikwijls baadt in een badinrichting, zich maar enkele keeren per jaar de weelde van een bad veroorloven zou en dus onzindelijk op 't lichaam moet zijn, gaat ook niet op.

Menschen uit den gegoeden stand, die niet een bad met geysers enz. in huis kunnen hebben en voor wie het te duur is, telkens naar een badinrichting te gaan, hebben thuis een flinke, groote, zinken badkuip, schuinaflopend en waarin het geheele lichaam rusten kan; ik kan den vorm niet beter vergelijken dan bij dien van een onderwetsche krulslede.

Men zept zich in, gaat in 't water en sponst of spoelt zich af.

Doet men in Indië in de badkamers ooit anders, dan zich inzeepen en afspoelen? In mijn tijd niet!

Utrecht, 9 Augustus 1920.

J. E. VAN OEVEREN
VAN SCHAİK.

*) Als proef werd in dezen „komkommertijd” de ons voorgestelde „nieuwe rubriek” (?), om de lezers ook eens te doen lachen, in ons vorig nummer opgenomen. Van verschillende kanten werden er echter bedenkingen tegen geopperd, in den geest van bovenstaand „ingezonden schrijven”, terwijl slechts ééne bijdrage inkwam, een al even oude aardigheid. Aangezien dus deze proef gebleken is niet in den smaak onzer lezers te vallen, zal ze niet worden voortgezet.

Red.-Comm.

's-Gravenhage, 6 Aug. 1920.

Geachte Redactie.

In den 3 October-optocht te Leiden, op 4 October a.s., zullen de Indologische studenten voorstellen N.O.I. Plannen bestaan, om te vormen twee groepen, n.l.:

- I. Een groep hoofden uit de verschillende deelen van onzen Archipel, elk met een volgeling.
- II. De tocht van een Javaanschen bruidegom naar het huis zijner bruid.

We zouden graag deze groep schitterend doen slagen en van vele zijden is ons reeds medewerking toegezegd.

We komen nu tot U, met het verzoek, in het Koloniaal Weekblad een oproep te plaatsen en aan de leden van de vereeniging „Oost en West” te vragen, in hun bezit zijnde voorwerpen welwillend in bruikleen af te staan (doeken, sarongs, enz.). We hopen ook veel uit het museum te Leiden te krijgen. Correspondentie is te richten aan den voorzitter der regelingscommissie.

Hopende, dat ons verzoek ingewilligd moge worden en velen zullen medewerken tot het welslagen der plannen, teeken ik

Hoogachtend,

Uw dw. dr.

F. C. LEEUWENDAL Jr.,
Copernicusstraat 62,

Voorzitter der Regelingscommissie.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK

New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne
verstrekst door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschnitfabriek

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG

bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschnit,
Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennoetschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 1°.

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

NAAMLooZE VENNOETSCHAP

1/2 DE ERVEN H. VAN DIJK

Hofleveranciers van wijlen Z.M. den Koning

Nieuwe Gracht 6 - Tel. 3416

UTRECHT

Leveranciers van Burger, Militaire-
en Marine Kleding

Indische Uitrustingen

Reiziger door het geheele land te ontbieden.

Adverteeren doet verkoopen

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij VAN DIJK & Co.

EINDHOVEN EN BRUSSEL
Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en
van H. M. de Koningin van Rumanie; zertjids van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”
Amsterdam 142
 72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.
 Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes. 170
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Hotel VAN DEN ABEELEN
SCHEVENINGEN
 Het geheele jaar geopend.
 Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen
 Aanbevelend, P. ENGELS. 175

„DE BIJENKORF”
 :: Lunch- en Tearoom ::
 Koude- en Warme Schotels 153
WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
 Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT. 163

Dans- Instituut
WEIJNE & STERNFELD
 Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348
 'S-GRAVENHAGE

*Onderricht in de moderne dansen,
 zooals deze in het buitenland gedanst
 worden.*

Karakterdansen.
Aanvang van den nieuwen cursus
 16 October a.s.

Privé-lessen dagelijks.
*Inschrijving voor den nieuwen
 cursus vanaf 6 Sept. a.s. dagelijks
 behalve Zondags van 10-12, 2-5
 en 7-9 uur.* 103

Pension „Nieuw Panorama”
 Parkweg 15 Scheveningsche Boschjes. 89
 Telef. Schev. 467
Eerste Rang Familie-Pensjon
 Winter en Zomer geopend. Prima Keuken.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het plan—De Muralt.

Naar aanleiding van het pleidooi van den heer De Muralt om te komen tot de oprichting van arbeidsbureaux voor de Indische werkgevers en werknemers schrijft V. E. in de „Sum. Post” o.m.: Ieder, die weet, hoe groot het tekort is aan personeel in alle takken van gouvernementdienst, zal het duidelijk zijn, dat als er Ned. beroepsofficieren vrij komen, deze in verband met hun reeds voor pensioen geldende jaren, het eenvoudigste en het liefste bij het gouvernement in dienst zullen komen.

Als algemeen doel wordt aangegeven om aan het nijpend tekort aan personeel in particuliere zaken, ondernemingen en handel, industrie en in de cultures tegemoet te komen. Is er werkelijk in het particuliere een groot tekort aan personeel? Hoe is het oordeel van de directies daarover?

Van werkelijk gebrek hoorden wij niets; wel hebben wij uit goede bron vernomen, dat personen, die in Holland aangezocht werden om naar Indië te gaan, in verband met de hoogere salarissen in Holland, er thans niet aan denken, op de oude voorwaarden naar Indië te komen. Natuurlijk gaat niemand weg van zijn huis en familie en omgeving, weg uit de Nederlandsche Maatschappij, zonder dat hij het vooruitzicht heeft 1½ à 2 maal zooveel te verdienen als in het moederland; dat is nu eenmaal de maatstaf, die men in Holland aanneemt voor de hoegrootheid van de vergoeding voor het gaan naar Indië.

Er is slechts één manier om aan het nijpend gebrek tegemoet te komen en die is, dat de directies hun onderhebbenden behoorlijk betalen. In Deli heeft men dit vrijwel altijd ingezien; een tijd lang leek het, dat men wilde trachten den loonstandaard te drukken; echter uit de onlangs gepubliceerde nieuwe wedde-regelingen blijkt, dat men weder het oude spoor volgt en inziet, dat het belang van den werkgever het meebrengt om goed te betalen.

Aangezien hier de werkgever dit inziet, behoeft hij geen duur bureau met duur personeel, om zijn werkkracht tot hem te trekken.

En wat zal het bureau kunnen uitrusten om de salarissen te drukken, want het schijnt wel van huis uit de bedoeling te zijn om door verhooging van het aanbod, den loonstandaard laag te houden; niets natuurlijk, want zoodra dit blijkt, zullen alle vakverenigingen in Indië zich met alle kracht daartegen verzetten; en een ieder kan thans zien, dat in het algemeen de werkgever gedwongen is om aan billijke eischen van de vakvereniging te voldoen.

Welnu, dan is het eenvoudiger, dat de werkgever daarmede begint en dan kan hij de kosten van de bureaux besparen; voor den toekomstigen leider van dit bureau, die een zeer hoog salaris moet hebben en in 10 jaar pensioen moet hebben verdiend, zal dan een ander baantje gereëerd moeten worden.

Trouwens de heer De Muralt schrijft: „De bureaux hebben zich te houden buiten alle conflicten of anderszins, die kunnen ontstaan tusschen personeel-bonden en werkgevers” en vlak daaronder: „Zij zullen er voor hebben te waken, dat die bonden niet op eventueel ongeoorloofde wijze de werving voor Indië bemoeilijken.” De groote vraag is nu, wie zal dit beoordeelen? Deze beoordeeling is immers de grond van alle conflicten.

De kolonie heeft er belang bij, dat thans niet op deze wijze, maar door het opleiden van personeel in Indië zelf in 't tekort wordt voorzien. Waarom kunnen in Indië geen bestuursacademies, handelsscholen, landbouwscholen enz. worden opgericht? Waarom kan het aantal H. B. S.-sen niet uitgebreid worden?

Fabriek van 144
FORNUIZEN
 met toebehooren
 voor Hotels,
 Restaurants,
 Gestichten, enz.
SCHEVENINGEN
 Fa P. J. MEIJS & ZON Wassaenaarsche-
 Hofleveranciers straat 1, 3, 5, 144
 Telef. Interc. 465

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 124
*Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
 en Warmwateraanleg.*
Huis van den 1sten Rang

De betaling bij het gouvernement is de oorzaak dat het gouvernement daarvoor geen personeel kan krijgen. Tot voor kort werd deze slechte betaling eenigszins gecompenseerd door de goede pensioenen die in vergelijking met Holland, reeds op jeugdige leeftijd werden genoten. De invloed daarvan is echter veel verminderd.

Resumeerende komt V. E. ten slotte tot de conclusie, dat het nijpend tekort alleen verdwijnen kan doordat ten eerste het gouvernement behoorlijke salarissen betaalt; dan moet en kan het zorgen voor goede opleiding in Indië zelf. Ook voor de particulieren is alléén een behoorlijk loon het tekort aan werkraken kunnen voorkomen, als het ten minste thans bestaand wat eenigszins betwijfeld wordt.

De oprichting van bureaux, is in verband hiermee niet noodig en heeft alleen tengevolge, dat een totaal van 1,5 miljoen nutteloos wordt uitgegeven en een nieuwe bron voor conflicten wordt geschapen.

De Indische begroting.

Aan een der Richtlijnen uit de „Loc. Recijfer de Staatsbemoeien” ontleenen wij o.m.: Wij hebben ook bij vroegere gelegenheden betoogd, dat de Indische regering voortdurend op uit moet zijn om voor de toekomstige nieuwe middelen te scheppen om aan de steeds kleiner mender eischen, te stellen aan de staatsbemoeien tegemoet te komen. Er zou alle aanleiding zijn om een afzonderlijk bureau van louter erkend kundige energieke en vooruitziende mannen te stichten, voortdurend nieuwe bronnen voor den staat zou hebben op te sporen en praktische plannen tot werkelijke „uitbreiding en verdieping” van de staatsbemoeien had uit te werken.

De financiële vooruitzichten zijn nu voor 1921 wel hoopvoller dan aanvankelijk was voorzien, maar dit dankt de staat dan ook vooral aan de „hoogconjunctuur”, waarin zich de Javasukker, ten gevolge van de abnormale tijdsomstandigheden thans op de wereldmarkt verheugt: immers wordt de opbrengst der suikerbelasting, behorend tot de 120 miljoen geraamde producten belastingen, alleen op niet minder dan 108 miljoen getaxeerd. Nu wordt wel de voor het reserveeren van een deel der productenbelastingen en door het bezigen van een ander deel, het welk dan feitelijk als „buitengewone ontvangsten” worden beschouwd, tot dekking van buitengewone uitgaven wat men noemt een „solide” begrotingspolitiek beproeft. En ook blijkt men te willen voorkomen, dat het wellicht voorbijgaand karakter der gunstige uitkomsten door optimisten uit het oog wordt verloren. Niet valt echter te ontkennen, dat de inkomsten van den staat van Ned.-Indië danig behoorren te worden versterkt, alvorens men met volle zekerheid en met volle oprechtheid van gunstige uitkomsten mag spreken. Want hoe zou de begroting er komen uit te zien, wanneer eens alle tractementen van het Indisch ambtenaarskorps, thans meerendeels onvoldoende bijgewerkt op het peil van den dag zouden worden gebracht. Door slechts op ongenoegzame wijze de ambtenaars tractementen te verhoogen, kan de begrotingsontwerper met zulke oogenschijnlijk gunstige resultaten voor het voetlicht treden. Bracht hij de salarissen op het juiste peil, dan zou hij de 50 miljoen, welke thans voor dekking van de vermoedelijk nader nog voor te stellen buitengewone uitgaven moeten dienen, zeker geheel en al noodig hebben gehad voor dekking van gewone uitgaven. En dan zou men zich met eenige bezorgdheid moeten afvragen, waar toch die 50 miljoen wel vandaan moeten komen, wanneer er elders ter wereld weder evenveel suiker als vroeger wordt geplant.

Zoo spoedig mogelijk zal dan ook gebroken moeten worden met de avontuurlijke politiek, die thans door aanzien van de Indische financiën wordt gevolgd. een nieuwe politiek zal moeten worden ingeluid, volgens welke de staat, zich verzekerd van het heden toekomend aandeel in de winsten, door het grootkapitaal gemaakt, toch vooral in ontplooiing van

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland
*Beschuit en Roggebrood
 voor export.*

Adverteeren doet verkoopen.

Tel. 4060
MAISON VAN RIJN Meer malen
 - Haag - BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Diners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen	Diners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Diners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
 verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 320
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken contrôle-sluiting.

eigen initiatief, in wekking en aanmoediging van in-
 leensch volksinitiatief de middelen zoekt om de fi-
 nanciën van het land duurzaam op hechten grondslag
 te vestigen.

Frambosia-bestrijding.
 De Geneeskundige Dienst heeft in meerdere gewes-
 ten met verrassend goede resultaten de frambosia-
 bestrijding ter hand genomen door inspuiting met
 Salversan.

„Mataran” beschrijft hoe dit thans in Djokja ge-
 schiedt en zegt o.a.: Dezelfde inlandsche patiënten
 van de vorige week, maar welk een verschil. De open
 wonden waren geheeld, of zouden het binnen weinige
 dagen zijn. De zweren, welke over het geheele li-
 chaam hadden gezeten, waren afgevallen of reeds
 droog, zoodat ze op het punt stonden te verdwijnen.
 Was wonderbaarlijk.

Maar..... de behandeling is duur; voor een vol-
 wassen persoon f 6.50 en dat bedrag zal niet ieder
 kunnen opbrengen, omdat ze door ziekte niet in staat
 tot werken zijnde, verarmden. Behoudens een enkele
 behoorden dit keer de patiënten, die wij zagen, tot
 de armsten van het volk, die gratis worden behandeld.

Er moet genezing zijn voor allen; ieder heeft recht
 op een gezond lichaam, wanneer daartoe de mogelijk-
 heid bestaat, en dat mag niet afhankelijk zijn van een
 paar luttele guldens.

Het blad besluit: Komt, heeren suikerfabrikanten,
 gij die miljoenen wint door den arbeid van de be-
 volking, toont dat gij hart hebt voor datzelfde volk.
 tast in de beurs, opdat het mogelijk worde, dat die
 ingekankerde ellendige volksziekte in het Djok-
 jasche verdwijnt. Hier is goed werk voor u te doen
 tot heil van het arme volk in de dessa.
 Zult gij dan achterblijven?

Serimpi dansen.
 Spoedig zal bij het bureau van de Volkslectuur
 een werk van mevrouw Van Helsing—Schroevens
 verschijnen over de Serimpi-dansen in den kraton te
 Solo. Van den Soenan heeft mevr. V. H. verlof ge-
 kregen om de studiën in den kraton en de vrouwen-
 verblijven te maken. Het belooft een zeer interessant
 werk te worden. („Java Bode”.)

Exploratie van Centraal-Borneo.
 De heer Burlington, die een expeditie
 voor de exploitatie van Centraal-Borneo leidde, deelde
 zijne wederwaardigheden aan het „Soer. Hbl.” mede.
 Wij ontleenen er o.a. aan: De heer B. is een berg-
 beklimmer van wereldvermaardheid en bereikte met
 zijn Alpen-filming in Europa een hoogte als nog door
 niemand vóór hem.

De expeditie naar Borneo drong circa 550 mijlen
 diep in het binnenland door en slaagde er in vele van
 de vreemde en zonderlinge gebruiken en gewoonten
 der Dajaks te „filmen”. Onder weg werd men be-
 stolen door de koelies, die in geroofde cano's er van
 door gingen. De expeditie kwam terug tijdens de
 grootste overstroming, welke het Barito-bekken
 sedert 30 jaren getroffen heeft. Overal stonden de
 kampongs onder water en waren de huizen ingestort,
 terwijl de bevolking in troepen op vloten rondreef.
 Men hoorde niets van ongelukken, doordat de Da-
 jaks buitengewoon goede varenslui zijn. Geheel
 Moeara Tewe stond onder water, de gouvernements-
 ambtenaren waren gevluht op het gouvernements-
 vaartuig „Voorwaarts”, de toekhouders en inland-
 sche bevolking hielden verblijf op de daken hunner
 woningen.

Zeer interessante voorvallen maakte de heer B.
 mede, terwijl hij onder de Dajaks in het binnenland
 leefde. Hij sloep in hun hutten en mocht het genoegen
 smaken zeer belangwekkende cinematogra-
 phische opnemingen te maken; o.a. van
 een Dajaksche bruiloft, waarbij op wreede wijze
 eenige dieren werden gedood. Voor het welzijn en
 geluk van het jonge paar besmeerden de Dajaksche
 hoofden zich met het bloed der gedode slachtoffers.
 Dit huwelijksfeest werd gevolgd door een feest en
 een bal masqué.

Ook nam hij pictures van een Dajaksche

doopplechtigheid, waarbij de oudste vrouw der kam-
 pong te water ging en rijst in de rivier wierp om de
 booze geesten te bannen. Tegelijkertijd hield zij een
 hard gekookt ei op de punt van een stuk suikerriet.
 Na de petemoei van het kind volgden twee poedel-
 naakte Dajaksche vrouwen („which will have to be
 censored before showing in America”) en daarna de
 moeder, die haar drie dagen oude baby droeg, wiens
 voorhoofd om de booze geesten te verdrijven, met
 een soort deeg en kalk was ingewreven. Het wicht
 werd vijf minuten lang in het modderige rivierwater
 gebaad, zoodat het, wanneer het een Europeesche
 baby was geweest, reeds lang aan longontsteking zou
 zijn gestorven.

Borneo is den heer Burlingham zoo goed bevallen,
 dat hij naar New-York terugkeert om een nieuwe
 Borneo-expeditie voor te bereiden.

UIT DE INDISCHE PERS.

De Arabische Beweging. Kjai Reksoepojo te Djoc-
 jocarta heeft in de *Islam Bergerak* het een en ander
 omtrent dit onderwerp ten beste gegeven, hetwelk
 op verzoek van de lezers der *Neratja* in dat blad van
 20 April 1920 is opgenomen.

Hetgeen de schrijver daarin mededeelt heeft niet
 de bedoeling om iets slechts of onaangenaams te
 zeggen, doch alleen om weer te geven hetgeen hij
 persoonlijk heeft waargenomen en dan vestigt hij
 in de eerste plaats de aandacht op de gebeurtenis-
 sen, welke in Arabië hebben plaats gehad, die tot de
 uitkomst hebben geleid dat daár een Koninkrijk en
 een Khalifaat in het leven zijn geroepen.

Het is algemeen bekend, dat vóór het uitbreken
 van den grooten oorlog, door de Westersche Mogend-
 heden, die Mohamedaansche onderdanen onder hun
 gezag hebben, al het mogelijke in het werk is gesteld
 om de destijds bestaande eenheid van den Islam te
 breken.

Het waren meer in het bijzonder Engelschen,
 Franschen en Russen, die met scherpzinnigheid en
 misschien ook wel met listigheid het Pan-Islamisme
 trachtten te drukken en de eenheid van den Islam
 poogden te verzwakken.

De Franschen lieten daarbij hun invloed gelden
 in Marokko en toonden den stamhoofden in dat land
 geleidelijk aan, dat alleen één hunner Saids als af-
 stammend van den Profeet, het recht had voor de
 betrekking van khalif in aanmerking te komen, eene
 beweging, welke gesteund zou zijn door de Christe-
 nen in Syrië en Egypte.

Deze Fransche bemoeiingen dateeren reeds van
 vóór den grooten oorlog en waren destijds herhaal-
 delijk het onderwerp van de gesprekken, welke tus-
 schen den schrijver en Said Mohamad bin Agil en
 diens volgeling Sjech Awad Saidan te Singapoer
 werden gevoerd.

Deze beide Arabieren zijn thans zeer welgestelde
 lieden en danken hunne vooruitspringende positie
 voornamelijk aan het Engelsche Bestuur, dat hunne
 krachten gebruikte om in den Islam verdeeldheid
 te brengen.

Zij zullen zeker bereid zijn deze verklaringen te
 bevestigen aan hen, die in het onderwerp belang-
 stellen.

De schriftelijke mededeelingen, welke de schrij-
 ver van zijne Singapoersche vrienden heeft ontvan-
 gen, maken verder melding van nog een persoon,
 die onder Engelschen invloed, trachtte in aanmer-
 king te komen voor de functie van Khalif.

Zijn naam was Aga Khan, een zeer welgesteld
 man, uit Hindoestan afkomstig en van den stam der
 Saids.

De berichtgevers zeggen daarbij, dat deze candi-
 datuur door de plaatselijke besturen te Singapoer,
 Penang en elders werd gesteund, zelfs door middel
 van publicatie in de plaatselijke nieuwsbladen.

Sjech Awad Saidan vertaalde die stukken, daar-
 aan gegevens toevoegende, die de strekking hadden
 aan te toonen, dat het Khalifaatschap moest komen
 in handen van Aga Khan.

Volgens berichten zouden deze stukken zijn aan-

Restaurant VAN DER PIJL
 147
 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 111
 „Central”
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot
 5.30 uur, zijn bekende intieme
 Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Z

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 113

Dejeuners, Diners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447. 137
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Pension FRISIA 102
 Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN
 Pension vanaf f 4.- per dag.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul 185
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
 Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm
 water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
 De aandacht wordt gevestigd op de moderne
 Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het
 daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
 De Directeur H. HOLTHAUSEN 62

N. LOFB = DEN HAAG
 NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
 OP TERMIJNBETALING 173

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
 CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073
Comestibles - Koloniale Waren
 UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN
 PRIMA WAREN. 189
Bediening aan huis zonder prijsverhoging

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
 Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Dinners en Partijen

Kegelbanen Tennisbanen
 Oprijlaan met Garage

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Dinners en Soupers.
 135 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Het sedert 1911 gevestigde
Indisch Restaurant „Waroong Djawa”
 Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882

heeft geen filialen.
 TEVENS UITZENDING VAN DINERS.

Maison
BALKANIQUE
 G. H. PARÉ

Kantoor en Magazijn: Nieuwe Uitleg 31
 Telegram-Adres: BALKAN-HAAG
 Bankiers: BANK-ASSOCIATIE, DEN HAAG

Import - Export
Sigaretten
Sigaren
enz.

Alle Bestellingen „FRANCO HUIS”

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
 2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
 LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

geplakt aan de muren van de verschillende Mohamedaansche kerken te Singapore.
 De heeren Awad bin Saidan en Mohamad bin Agil bevinden zich thans op Java in het belang der propaganda voor een Arabisch Khalifaat.
 Zij ondervinden daarbij veel steun van de zijde der Saids, o.m. van Said Mohamad bin Abdoel Rahman bin Shahab en Said Ali bin Ahmad bin Shahab, beiden wonende te Batavia.

Ook te Soerabaja voelen tal van andere Saids voor deze beweging, aangezien zij van meening zijn, dat alles wat den Mohamedaanschen godsdienst regardert, van Arabië moet uitgaan, al is het ook dat dit land door vreemden wordt overheerscht.
 De schrijver acht het een gelukkig verschijnsel en is den hemel dankbaar, dat het Indische volk deze beweging niet volgt en zich daaraan weinig laat gelegen liggen.

Wel schijnt het, dat de voorzitter van de Centrale Sarikat Islam, de heer Tjokroaminoto, onder den invloed van de Saids, d.i. zooals de schrijver zegt van de Anti-Islamieten, is geraakt, want van eenige werkzaamheid in het belang van den ouden Islam bleek nimmer iets en maakt hij op die wijze van den geloovigen Mohamedaan in het oog van den Europeaan eene bespotting.

Zowel in Hindoestan als in Egypte, alsmede in de andere Mohamedaansche landen, zijn de Mohamedanen thans in beweging gekomen.

Ter hoofdplaats Batavia neemt men eveneens een kleine beweging waar, doch alleen daar ter plaatse. Aangezien de leiders dier beweging zelf niet al te best op de hoogte zijn van hun godsdienst, kan men hun die actie niet al te kwalijk nemen.

Deze leiders voelen niet Mohamedaansch en begrijpen dan ook niet, dat als een deel van den Islam geweld wordt aangedaan, dit door de andere deelen wordt gevoeld.

In de „Oetoesan Hindia” van 2 Maart 1920 wordt eene beschrijving gegeven van de Mohamedaansche beweging, zooals die in Bombay heeft plaats gehad en waarbij besloten werd verscheidene afgevaardigden naar Europa te zenden, die in opdracht hadden daar de Mohamedaansche belangen te behartigen.

De schrijver „Si Miskin” vraagt daarin wanneer zulk een beweging in Indië op touw zal worden gezet, doch Kjai Reksopoyo hoopt, dat daaraan geen gevolg zal worden gegeven, omdat de leiders in Indië niet alleen de Mohamedaansche zaak niet begrijpen, doch ook omdat zij geheel aan den leiband loopen van de Saids en aannemen, wat deze gelieven te zeggen als zijnde Gods woord.

Tal van Javaansche pryajis doen daaraan mede en weet men thans niet, hoe het eigenlijk met den Islam staat.

Geinspireerd door Said Mohamad bin Agil, is het hoofdzakelijk Sjech Awad Saidin, die de onwetende menigte tracht te bewerken en haar tot het Anti-Islamisme tracht over te halen.

Met de Europeanen zijn het dus de Arabieren, die de eenheid van den Islam breken en medewerken aan de verdeling daarvan. Zij vinden daarbij steun van de zijde van Sjerif Feissal als Vorst van Syrië en diens broeder Abdullah als hoofd van Irak, die beiden onder den invloed van de Westersche Mogendheden staan. *)

In een der moskeeën te Batavia is tijdens eene Vrijdagsche godsdienstoefening, door den voorganger van het gebed, op verzoek van een der Saids geboden voor Sjerif Hoesin Al Hassimiah, in de hoop dat aan hem het Khalifaatschap van Arabië moge worden opgedragen.

Toen den Iman gevraagd werd, hoe hij er toe kwam dit te doen, antwoordde hij, dat dit op last van Said Habib was geschied, doch wie deze persoon was, werd niet nader omschreven.

Uit het hier vermelde kan blijken, dat de oorzaak van het lot, dat den Islam thans treft, ten deele moet worden gezocht bij de leiders van den Islam zelf.

*) Volgens de jongste berichten in de nieuwsbladen, is door de Franschen alweder verandering in dien toestand gebracht.

M. VISSER,
 voorh. A. J. RODBARD.
 Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512

HOFFLEVERANCIERS.

□ □ DROGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Moge echter de oude eenheid overwinnen en in slagen alle geloovigen, ook die op Java, bij te houden.

Want het Javaansche volk, dat er materieel en intellectueel zwak voor staat, zal, als het ook godsdienst, d.i. zijn zedelijk goed verliest, geen minste kracht meer kunnen ontwikkelen en misschien zijn godsdienst bewarende, zich nog eenmaal in bosschen van Java moeten terugtrekken.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Beschouwing over de critiek van de Redactie „Sin-Po” op het bestuur der Tjong Hoa Hwee Koan Vereeniging te Batavia. (Li-Po van 24 April 1920)

Herhaaldelijk en met de noodige kracht en vrees aanjaging is de Redactie van de Sin-Po in haar bij voor den dag gekomen met beschouwingen over te Batavia bestaande Tjong Hoa Hwee Koan Vereeniging, waarin het Bestuur werd geheld over de wijze van optreden met betrekking tot de Chinese en Engelsche scholen dier Vereeniging. Scherpe critiek werd uitgeoefend op het Engelsche onderwijs, dat veel meer dan het Chineesche onderwijs op den voorgrond trad, sedert de leiding van het eerste aan een Amerikaan werd toevertrouwd.

In de Sin-Po van 10 Maart 1920 werd onder het opschrift: de Tjong Hoa Hwee Koan of de Tjong Hoa boedak (slaaf) Amerika Koan, o.m. gezegd dat het algemeen bekend is dat de studie van de Chinese taal in Ned.-Indië in hoofdzaak door de Tjong Hoa Hwee Kwan ter hoofdplaats Batavia ter hand genomen en geleid, met het gevolg dat de naam dier Vereeniging ver buiten de grenzen werd verspreid.

In Groot-China beschouwde men deze Vereeniging als de bakermat van het Chineesch-nationalisme in Ned.-Indië, dat, tijdens de revolutie in China gesteund door tal van bekwame Chineezers, die daar als vijanden van het Gezag werden beschouwd naar Java overkwamen. Het waren deze personen die door het geven van onderwijs in de Chinese taal het werk der Chineesche actie schraagden.

Op die wijze ontstond de Chineesche Beweging in Ned.-Indië en ontwaakte het Chineesche nationaliteitsgevoel, dat reeds zoolang had gesluimerd.

Voorts wisten de Chineezers geleidelijk zich te ontrukken aan de bindende en vernederende voorschriften van het Nederlandsch-Indische Passen- en Wijkensstelsel.

De schrijver van het artikel in de Li-Po voegt hieraan nog toe, dat, in navolging van de vereeniging te Batavia, op tal van plaatsen in Ned.-Indië afdelingen van de vereeniging zijn opgericht, die aan tal van Chineesche jongelieden de gelegenheid hebben gegeven goed onderricht te ontvangen.

De leer van den grooten Profet Khong Hoe Tjioe werd onder het bereik van de Chineezers gebracht en heeft veel goeds verspreid, terwijl het solidariteitsgevoel en de nationale gedachte door deze vereenigingen in het leven werden geroepen, met het gevolg dat de Chineesche Regeering zich thans ook aan de belangen van de Ned.-Ind. Chineezers laten gelegen liggen.

Bovendien wordt, sedert de Chineesche Beweging in actie trad, de Chinees door den vreemdeling beter geëerbiedigd dan vroeger en stelt de Nederlandsche Regeering belang in het lot der Chineezers door de oprichting van tal van Hollandsch-Chineesche scholen.

Waar op zulke resultaten kan worden gewezen, past, naar schrijver's meening, geen smalen op den arbeid der Chineesche besturen, die met opoffering van zooveel arbeid en geld de Chineesche zaak hebben gediend.

De Redactie van de Sin-Po ziet dit onderwerp blijkbaar anders in en zegt in hare critiek, dat het publiek zich vergist, wanneer het in de veronderstelling verkeert dat de Tjong Hoa Hwee Koan Vereeniging, die nu 22 jaren lang bestaat, sedert haar ontstaan is vooruitgegaan.

Naar schrijver's meening is dit pessimistische oordeel een gevolg van het feit, dat het Engelsche taal-

J. P. FLECK - Utrecht
 Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078

COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
 Behangerij ..... Stoffeederij
 ... Matrassen en Beddenfabriek ...

ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

HET ASSURANTIEHUIS

— KEIZERSGRACHT 213 —
TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

AMSTERDAM

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

onderwijs op de Chinese scholen op beter uitkomsten kan wijzen dan het onderwijs in de Chinese taal.

De onderwijzers op de Chinese school hebben dit ter kennis gebracht van de besturen der Vereeniging en hunne bezwaren daarover te kennen gegeven, terwijl de Redactie van de *Sin-Po* zich daarvoor partij heeft gesteld, meenende zodoende het nationaliteitsgevoel der Chineezzen te bevorderen.

Doch de Redactie vergeet daarbij dat de wijzigingen, welke op de scholen in het onderwijs in de Engelse taal zijn gebracht, niet ten doel hebben het onderwijs in de Chinese taal als minderwaardig te beschouwen, doch meer om de Chinese jeugd gelegenheid te geven zich beter op de hoogte te stellen van de Westersche evolutie.

Zulk een verhoogde kennis van de Engelse taal kan niet anders dan de groote Chinese zaak ten goede komen en de schrijver kiest daarbij tot voorbeeld Japan, dat, zonder eigen taal te verzuken, niet het minst door de kennis van de Engelse taal zich naar boven heeft gewerkt.

Het bestuur der Tjong Hoa Hwee Koan Vereeniging kan ten deze geen blaam treffen, hetgeen trouwens ook de meening schijnt te zijn van de meeste leden, die het Chinese hart en het Chinese bloed, tengevolge van de kennis der Engelse taal, niet zullen verzuken.

Als voorbeeld haalt de schrijver onder meer aan den heer Lie-Teng-Hwi, die thans in Shanghai verblijft. Hij is van Batavia afkomstig, aldaar dus welbekend en spreekt de Engelse taal beter dan de Chinese taal.

Niemand zal hem verdenken van onder vreemde invloeden te staan, waar hij zooveel deed in het belang van de saamhoorigheid en de ontwikkeling van het nationaliteitsgevoel der Chineezzen. In Shanghai wordt hij dan ook beschouwd als een der nationale Chinese leiders.

En zoo zijn er zoovele Chineezzen die in hetzelfde geval verkeeren. De Chinese ouders en het Chinese publiek behoeven zich dus niet ongerust te maken over de actie der Chinese besturen van de Tjong Hoa Hwee Koan Vereenigingen, ter zake van de wijzigingen, welke in het onderwijs der Engelse taal op de Chinese scholen zijn aangebracht.

Integendeel, men aanvaardt die veranderingen met groote vreugde en volge de goede voorbeelden, door zoovele anderen reeds gegeven, o.a. door den bekenden Chineeschen leider Dr. Sun-Yat-Sen, die de Engelse taal geheel en al machtig is.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Jaarboek van Nederlandsch-Indië.

Bij Kolff en Co. te Weltevreden is verschenen de tweede uitgave van het Jaarboek van Nederlandsch-Indië (samengesteld bij de afd. Handel van het Dep. van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg). Deze tweede uitgave verschilt in menig opzicht van de eerste, welke in 1916 het licht zag. Het kort historisch overzicht, dat in de eerste aan verschillende onderwerpen was toegevoegd, is thans of sterk bekort, of geheel weggelaten. Ook is met zoo weinig mogelijk cijfermateriaal gewerkt, hetgeen evenwel aan de leesbaarheid zeer ten goede is gekomen; bovendien kan men verscheidene statistische gegevens in andere officiële publicaties vinden. Uit de navolgende verkorte opgave kan men zich een idee vormen van den rijken inhoud van het werk, dat met zijn vele, heel mooie illustraties, een prettigen indruk maakt. I. Korte algemeene beschrijving van Ned.-Indië. — II. Bestuurs- en rechtswezen. — III. Openbare geldmiddelen en belastingen. — IV. Bank- en muntwezen. — V. Onderwijs. — VI. Gezondheidsmaatregelen. — VII. Gouvernementsmonopolies. — VIII. Landbouw, cultures, boschwezen. — IX. Nijverheid. — X. Mijnwezen. — XI. Handel. — XII. Verkeerswezen. — XIII. Nederl.-Indische havens (dit onderwerp is zeer uitvoerig behandeld, vergelijken bij de andere). — XIV. Diversen. In dit laatste hoofdstuk wordt o.m. een overzicht gegeven van de in Indië verschijnende couranten; een meer welkom zijn geweest, omdat, nu de Regeerings-Almanak die nuttige lijst heeft laten verval-

len twee jaren geleden (de couranten hebben gelukkig in dat lot niet gedeeld), niemand in ons land kan weten welke tijdschriften er in Indië uitkomen. De nietszeggende passage in het Jaarboek (blz. 268) dat in Indië een belangrijk aantal, als regel eens per maand verschijnende tijdschriften van vakkundigen en anderen aard, benevens een zeker aantal bonds- en vereenigingsorganen worden uitgegeven, had men o.i. beter kunnen weglaten, want dat wisten we al lang.

Mededeelingen Deli Proefstation.

No. X van de tweede serie van dit periodiek bevat een drietal opstellen, alle geschreven door den hr. J. A. Honing, n.l.: Kruisingsproeven met Deli-tabak. — Selectie-proeven met Deli-tabak. — De makelaarsbeoordeling te Amsterdam van een deel der selectie-tabak van oogst 1918.

De Ingenieur.

In het Nr. van 7 dezer wijdt H. een kort levensbericht aan den hoofdingenieur J. Koomans, overl. 1 Aug. 1920 te 's-Gravenhage. De hr. K., geb. 25 Maart 1872, studeerde aan de Polytechnische school te Delft en werd in 1896 benoemd tot ingenieur 3e kl. bij het Mijnwezen; na verschillende rangen doorlopen te hebben, volgde zijne benoeming tot chef van exploitatie van den Sumatra-Staatsspoorweg en de Ombilinmijnen. Later werd hem opgedragen zich naar Australië te begeven, teneinde zich op de hoogte te stellen van de ontwikkeling van de ijzerindustrie daar te lande en ter zake verslag uit te brengen; in het volgende jaar (1919) ontving ir. K. de opdracht naar Europa en Noord-Amerika te gaan, ten einde de bestaande plannen ter bevordering eener ijzerindustrie in Indië verder te bestudeeren en uit te werken. De hem opgedragen taak heeft ir. K. niet mogen volvoeren.

Orgaan Ned. Ind. Officiersvereeniging.

Inhoud der Mei-afl.: Een nieuw arbeidsveld voor de N.-I. O. V., door F. Treffers (actie verbetering der positie van gepensioneerde officieren). — Nogmaals het Weduwen- en Weezenfonds, door J. W. E. de Ruiter. — Nog eens Nederlandsch-Indië en Oost-Afrika, door H. de Vries (handelt over de verdediging van Indië tegen een buitenlandschen vijand). — De bezoldiging bij de zeemacht. — Jaarverslag 1919 der N.-I. O. V. — Nogmaals het dienstvak der militaire administratie, door H. A. J. Willems e.a. — Het criterium voor de keuze der in de Officiersvereeniging, c.q. het orgaan, eventueel te behandelen politieke onderwerpen, door Paideia. — Onze zustervereenigingen van het Nederlandsche leger, door S. — Enz.

De Reflector.

In het Nr. van 19 Juni besluit K. zijn artikel: „Sensationele drukpersvervolgingen in Indië.” — Het Nr. van 26 Juni bevat eene beschouwing „naar aanleiding van de door Raden Oetoyo en Mr. Hirsch in den Volksraad gehouden rede”, waarin de particuliere suikerindustrie ter sprake wordt gebracht. — „Glanor” schrijft in hetzelfde Nr. een opstel „Rampspoedig Batavia in 1811” (overgave van het eiland aan de Engelschen).

Pangéran Noto Dirodjo.

Bij de boekhandel- en uitgevers-mij. „Hadi Poestaka” te Amsterdam is verschenen een beknopt, maar zeer interessant geschriftje: Levensschets van Pangéran Ario Noto Dirodjo, door S. Surjaningrat. Met portret. Zoon van Pakoe Alam V, heeft deze hooggewaarde Javaan een groot gedeelte van zijn leven gewijd aan de belangen van de onderdanen van het Pakoe Alam'sche gedeelte der Javaansche Vorstenlanden. Maar ook daarbuiten vervulde deze intellectuele edelman verschillende functies in vele vereenigingen van humanitair-socialen aard op zoodanige wijze, dat zijn overlijden (op 22 Mei 1917) in breede kringen werd betreurd. De eischen van zijn tijd begrijpende, deed P. A. Noto Dirodjo aan zijn kinderen eveneens een Westersche opvoeding geven, die allen het voetspoor van hun vader drukken (de medicus Noto Koeworo, de dichter Noto Soeroto, de eerste Javaansche ingenieur Noto Dinningrat, de eerste Javaansche jurist Mr. Gondowinoto). De hier te lande vertoevende R. M. A. Soerjo Poetro, de toonkunstenaar, wiens streven er op gericht is de Javaansche muziek te verheffen, is een broeder van Noto Dirodjo. Deze weinige, uit het werkje van Suryaningrat geputte bijzonderheden, moge een aansporing zijn om er nader kennis mede te maken.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 32: Oogsteijfers van Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — De voortbrengselen van den grond, behalve die er op groeien. Lezing gehouden door

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probelinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000.-

Reserven f 32.000.000.-

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 17.353.284.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22.660.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering op de billijkste conditiën.

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193

KAPITAAL . . . . . Fl. 5.000.000.-

Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214

Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amez, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.

Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

f 26.000.000.-

Omdat de

Z. H. V.

Pletterijkade 50

hoek Weteringkade

's-Gravenhage

geen enkel beperkende bepaling in haar voorwaarden heeft kon zij reeds zulk een belangrijk bedrag aan collectieve verzekering

tegen ziekte afsluiten.

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.-

(t. w. : kap. f 75.000.000. — en reserve f 30.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feljenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen
--	-------------------------	--

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gonda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Sliebrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Boreulo	Helder (den)	Tiel
Booskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culenburg	Hoogezand	Veendam
Delft	Hulst	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Laanwarden	Wildervank
Destinchem	Leiden	Woerden
Dokum	Lochem	IJmuiden
Dordrecht	Meppel	Zelst
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Franeker	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 'S-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	2 %
Met 3 maanden opzegging	3 %
Met 1 jaar opzegging	4 %

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.

ADVIES BIJ BELEGGING.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

Dr. E. C. J. Mohr (met uitsluiting van ertsen, petroleum en kolen behandelt dr. M. de voortbrengselen van den bodem, welke in het algemeen nijverheidsproducten kunnen worden genoemd, als klei, kalk, gips, enz.). — Departement van Landbouw der Vereenigde Staten. — Ned.-Indische Vereeniging voor den Rubberhandel. — De overzeesche handel na den oorlog (de handel van Celebes in 1919). — Kultuurberichten. (De te verwachten rubberschaarschte). — Kleine mededeelingen. — Arbeidsverhoudingen en de overige wekelijkse rubrieken, benevens een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente literatuur over oliën, vetten en wassen.

De Banier.

Uit den inhoud van No. 27: Over Goeroe-djemaat (inlandsche Gemeentehelpers), door A. Hueting (ontleend aan „Mededeelingen“). — De Indische beweging (wordt vervolgd). — Het recht der minderheden (handelt over het vakverenigingsleven in Indië). — Taalbederf en taalbehoud, door P. van der Bijl.

Publicaties van het Ned. Ind. Landbouw Syndicaat.

In afl. X van den 12en jaarg. worden o.a. de volgende onderwerpen behandeld. Over de vorming van het melksap van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobiloff Sr. — Bastonderzoek en productieopnamen, in verband met uitdunning in oude tuinen, door C. A. Gehlsen. — Bruine binnenbast-ziekte, door J. R. Harmsen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 18. Toradja's (vervolg), door N. — De „Indië-Weerbaar“-vergadering te Bandoeng (vervolg der rede van den hr. Engelenberg). — De cholera in Boeddhi, door C. O. van der Plas. — Wat de Javaansche-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zool opbrengt (vervolg: de Pitrah).

Het Indische Leven.

Bij een fraai portret van den hr. P. van Leersum, geeft No. 45 van „Het Indische Leven“ het volgende bijchrift. Per s.s. Medan vertrok korten tijd geleden naar Europa de heer P. van Leersum, bekende persoonlijkheid op kinagebied in deze gewesten en tot 1915 directeur der gouvernem. kina-onderneming te Tjinjiroean. Vanaf 1892 bekleedde hij deze belangrijke betrekking en deed veel voor de ontwikkeling van de kinacultuur op Java. Zijn vertrek naar Europa heeft onder meer ten doel het verrichten van het noodige voor de stichting eener groote kininefabriek bij Bandoeng, waar de extractie van het alcaloid zal geschieden volgens een nieuw, door hem uitgevonden procédé. Promotor is een machtig Japansch concern, met een kapitaal van f 5.000.000, dat zich zeer interesseert voor zijne uitvinding. Zijne terugkomst zal van zijnen gezondheidstoestand afhangen, staat die zulks niet toe, dan zal hij in Europa uitzien naar een bedrijfsleider voor de nieuwe onderneming, anders neemt hij zelf de leiding op zich. De hr. van Leersum heeft tevens zitting in het Bestuur van een zestal groote kina-ondernemingen in deze gewesten, door welke zijn advies zeer op prijs wordt gesteld.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 3 van jaarg. 1920: Coprabereiding op Ceylon, door Dr. A. J. Kluijver en Iso Reksohadiprodo (naar aanleiding eener aan schr. door het Kol. Instituut te Amsterdam in samenwerking met de Ind. Regeering gegeven opdracht ter bestudeering van het klappervezel-vraagstuk). — Aanteekeningen over orchideeën (vervolg), door J. J. Smith. — Cacaokerker, door Dr. C. J. J. van Hall. — De Java-coca, door A. W. K. de Jong. — Carbolineum ter bestrijding van ziekten en plagen in onze gewassen, door Dr. C. J. J. van Hall. — Schaduw-, sier- en laanboomen (vervolg), door H. J. Wigman Jr. — Boekbespreking (De rijstcultuur in Noord-Amerika met behulp van mechanischen arbeid, door J. J. Smith, besproken door K. van der Veer. — Encyclopaedie van Ned.-Indië, dl. III, critisch besproken door K. van der Veer).

Cultura.

De hr. P. C. van der Wolk vervolgt in de Juli-Aug.-afl. onder het opschrift „Tropen-romantiek“ zijn zeer lezenswaardige beschouwing over de geschiedenis der nootmuskaat-cultuur in de Molukken. Het zijn inderdaad beschamende bladzijden, waarin de schr. onze voorouders aan den kaak stelt om hun bloedige politiek, nadat ook zij den geur der specerijen in den neus hadden gekregen!

Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.

De Aug.-afl. bevat slechts één bijdrage, n.l. „De Batoer op Bali“. Bladen uit het dagboek van W. O. J.

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 'S-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
Incasso's en Rekening-Courant.

Nieuwenkamp, de schilder-teekenaar, die van 2—13 tober 1918 ten derde male een bezoek bracht aan de merkwaardigen vulkaan. De beschrijving is interessant, maar meer nog zijn het de talrijke reproducties van eigen teekeningen van den auteur.

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

Statistiek van de scheepvaart in Nederlandsch-Indië over het jaar 1919. Samengesteld bij het Hoofdbureau van Scheepvaart. (Wetevreden, Albrecht en Co.).

Algemeen Verslag van het onderwijs in Nederlandsch-Indië over 1918. I. Tekst. II. Staten en tabellen, 2 deel. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Grafzerken in en op Suriname, door F. Oudschot. (Dentz. (De Navorscher, 1920, blz. 29).

A. van As t. — Mr. G. J. Grashuis t. — Uit het binnenland van Timor, door F. H. van de Wetering. — Gaan Ned. Zendingver., Aug. 1920. —

Bijbelvertaling op Talaud. — De Christen-gemeente op Madioen, door R. S. J. Prawinotojo. — Nieuw Guinea een zelfstandige residentie. — J. H. Letteloo 1895—10 Juli 1920 (met portret). (Maandblad der menwerkende Zendingcorporaties, Aug. 1920).

Over de penis-staafjes der inlanders van den Indischen Archipel, door Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan. (Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde, 1920, 2e helft, No. 4).

Suriname.

Het antwoord van den Minister van Koloniën de vragen van den heer van Kol, inzake regeling van het salaris van West-Indische ambtenaren door de Koloniale Staten luidt:

De tijdelijke voorziening in de betrekking van griffier der Koloniale Staten, verband houdende met het in Maart l.l. voor den tijd van één jaar verleend buitenslandsch verlof aan den griffier, den heer S. J. Fernandes, is inderdaad met moeilijkheden gepaard gegaan.

Deze sproten hoofdzakelijk voort uit de ongenieghheid van den commies ter griffie van de Staten den door het Reglement van Orde van de Staten aangewezen vervanger van den griffier bij ziekte, afwezigheid of andere verhindering van dezen — nu het eene ambtsvervulling van zekeren duur betreft, zich op de ter begroting vastgestelde aangeworven voor den griffier daarvoor beschikbaar te stellen, terwijl nadien eene door den voorzitter der Staten gedane oproeping van sollicitanten voor tijdelijke waarneming van de betrekking, op even bedoeld salaris, geen gunstige uitkomst heeft opgeleverd.

De waarnemend Gouverneur, mr. L. J. Rietberg heeft daarop, uit hoofde van den hem reeds aanstaande bij het ontstaan van de vacature te kennen gegeven wensch der Staten om aan dien commies in verband met de hem op te dragen waarneming een bijzonderere toelage, boven zijne bezoldiging als commies in uitzicht te stellen, langs telegrafischen weg een gedachtenwisseling met den ondergeteekende geopend, dit laatste met het oog op de omstandigheden dat door de verlangde regeling aan den tijdelijke titularis hogere inkomsten zouden worden toegezegd, dan de jaarwedde van den griffier zelfs in maximum bedraagt.

Vóórdat echter het telegram, de zienswijze van den ondergeteekende te dezer zake bevattende, de landvoogd bereikt had, is mr. Rietberg — een stemming in de afhandeling van de toen bij de Koloniale Staten in overweging zijnde ontwerp-begroting voor 1921 duchtende — ertoe overgegaan de hoogerbedoelde toelage voor den commies ter griffie toe te zeggen, waarop diens benoeming tot tijdelijke griffier van de Staten is gevolgd.

De commies ter griffie van de Koloniale Staten neemt door dezen samenloop van omstandigheden thans de functiën van den griffier tijdelijk waarnemend onder genot van belangrijk hooger inkomsten dan hem bij definitieve benoeming tot griffier zouden mogen zijn toegelegd.

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.

Bijkant.: BANDOENG en 'S-GRAVENHAGE

Kapitaalvorming in 12 jaren door stortingen gedurende 10 jaren

VRAAGT GRATIS BROCHURE

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL” Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten. 113

... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-...
EN ONGEVALLLEN-VERZEKERINGEN

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJKSEN Gzm. 211

In het vorige jaar verscheen te Parijs „L'Art nègre et l'art océanien”, par H. Clouzot en A. Level en met 1 Augustus heeft het Museum voor Kunstnijverheid te Haarlem een tentoonstelling geopend van kunst van onbeschaafde volken, waaronder negerkunst.

De heer A. J. Resink, die de inleidingsrede hield, eindigde een artikel in „De Nieuwe Amsterdammer” van 7 Augustus aldus:

„Laten zij, die weten wat de beschaving in deze fase der kultuurgeschiedenis waard is, met ontzag en eerbied deze argelooze kunst ontvangen, opdat de ziel dier onbeschaafde volken, die daar, ver om ons heen, in de wildernissen der natuur sterven aan het kruis van deze beschaving, tot ons kan spreken van een heerlijkheid, die wij verloren hebben, toen wij beschaafd werden.”

* * *

De heer H. van Waveren, te Hillegom, is ter beschikking gesteld van den gouverneur van Suriname, ten einde voorloopig voor den tijd van 5 jaren, ingaande met den dag van vertrek uit Nederland naar die kolonie, te worden belast met de waarneming van de betrekking van landbouwleeraar in die kolonie. (St.ct.)

Curaçao.

Nederlandschap.

Ons trof in *Neerlandia* de volgende klacht, ter sprake gebracht in eene vergadering van het A.N.V. op Curaçao:

„Het betrof een meisje, geboren op St. Eustatius uit een Nederlandsche moeder, die eenige jaren oud zijnde, bij het huwelijk van haar moeder door den vader, die Duitscher van geboorte, doordat hij in het Ned. Oost-Indische leger dienst genomen had, erkend werd, waardoor zij de nationaliteit van den vader — in dit geval geen — verkreeg, thans geen pas kan krijgen om de kolonie te verlaten, daar zij op geen enkele wijze volgens de wet op het Nederlandschap als Nederlandsch onderdaan kan worden aangemerkt. Spreker zegt, dat dit geen alleenstaand geval is, maar dat het meermalen voor zal komen, juist met kinderen van militairen. Hij vraagt of zoo'n regeling niet hard is, als men daartegenover plaatst, dat een op Curaçao geboren kind, waarvan vader en moeder onbekend zijn, dus beiden vreemdelingen kunnen zijn, als Nederlander wordt aangemerkt. Ten slotte meent spreker, dat het op den weg van het A.N.V. ligt te bevoegder plaatse te pleiten voor zoodanige wijziging van de wet op het Nederlandschap, dat in dergelijke gevallen het kind de nationaliteit der moeder behoudt of naturalisatie gemakkelijker gemaakt wordt, want spreker voegde er aan toe: de onvermogene vader kan in zoo'n geval geen naturalisatie vragen.

De vergadering betuigt haar instemming met het gesprokene en aan het bestuur werd opgedragen deze aangelegenheid bij het Hoofdbestuur ter sprake te brengen.

Wij laten in het midden of een wetswijziging, als overwogen, gewenscht is. Het door ons onderstreepte achten wij echter niet juist. Het territorialiteitsbeginsel geldt, voor zoover wij weten, in de koloniën niet.

Het is ook nog de vraag, of het kind niet-Nederlander is. Wanneer de Nederlandsche moeder het vóór haar huwelijk erkend heeft, heeft het volgens de laatste rechtspraak den staat van Nederlander niet verloren ten gevolge van de latere erkenning door een niet-Nederlandschen vader. Intusschen bevat de klacht, zooals die medegedeeld is, daarover geen voldoende gegevens. Het schijnt echter op Curaçao nog al eens voor te komen, dat erkenning door de moeder niet plaats vindt. Eenige jaren geleden hebben wij, als wij ons wel herinneren, eens iets in de *Amigoe* gelezen over de werkzaamheid van de voorgedijraden in Suriname in dit opzicht. Worden ook in Curaçao de moeders op haren plicht ten deze gewezen?

POSTCHEQUE & GIRODIENST

Als een of meer handelingen op eene postrekening hebben plaats gehad, ontvangt de rekeninghouder daarvan telkens eene opgaf van het postkantoor, waaruit hij tevens kan zien hoe groot het nieuwe saldo-tegoed zijner rekening is.

Neemt ook hierom een postrekening.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Opgericht

... 1907 ...

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met **incasseeringen** op het Binnenland en Buitenland.
Koopt en verstrekt **wissels en cheques** op het Buitenland.
Verstrekt **handelscredieten** tegen zakelijk onderpand.
Bezorgt telegrafische **uitbetalingen**.
Belast zich met de uitvoering van **Effecten-orders**.
Verhuurt aan hare clientèle **Safe-loketten**.
Neemt gelden **à deposito** tot wekelijks te annoneeren rente.

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL . . . . . f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en volgestort f 35.000.000.—
RESERVEFONDS . . . . . f 7.000.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
UITVOERING VAN EFFECTENORDERS

RENTE VOOR DEPOSITO's

m. 1 dag opzegg. . . . . 2 pCt | gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ . . . . . 2 1/4 „ | gedur. 1 jaar vast. . . . . 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „ | 226

E. DUNLOP & Co.

Heerengracht 442 Amsterdam

met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang, Soerabays, Bandoeng, Padang en Medan. 207

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken, provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd, likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren, mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas, melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken, bicuits, zeep, parfumerieën, eau de cologne, patent-medicijnen.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren 107

Ten aanzien van de vraag of het billijk en wenschelijk is, de regeling van het salaris van het personeel ter griffie van de Staten geheel aan het oordeel van het college over te laten, moge de ondergeteekende verwijzen naar de bepaling van artikel 38, eerste lid, van het Surinaamsch regeringsreglement, waarbij de regeling der bezoldigingen van de koloniale landsdienaren, voor zoover deze niet door den Koning aan zich is voorbehouden of bij algemeene verordeningen geschied is, aan den Gouverneur is opgedragen. In verband hiermede valt nog op te merken, dat de indertijd door Gouverneur Lely in eene bij de Koloniale Staten ahangig gemaakte ontwerp-verordening voorgestelde regeling van de jaarwedde van den griffier der Staten niet de instemming van het college heeft kunnen verwerven en deswege niet tot stand is gekomen.

De ondergeteekende is voorts van meening, dat de Koloniale Staten, bij het uitoefenen van het recht om hun griffier te benoemen en evenzeer bij benoeming van het verdere griffie-personeel, alsook bij opdrachten van tijdelijke functiën ter griffie, in de eerste plaats rekening hebben te houden met de ter zake van de bezoldiging van de titularissen beschikbaar gestelde begrotingskredieten in het bijzonder wanneer, zooals ten aanzien van de wedde van den griffier het geval is, de begrotingswetgever bepaalde bezoldigingsgrenzen heeft vastgesteld en deze, bij herhaling, heeft bevestigd.

* * *

De Nieuwe Rotterd. Courant van 5 Augustus, Avondblad B, bevat het volgende bericht:

„Ten gevolge van een geschil over de subsidieering van Britsche passagierslijnen heeft de Royal Mail Company den dienst tusschen Engeland en de Westindiën gestaakt. Honderden menschen, die naar Engeland wilden gaan, zijn dientengevolge in West-Indië gestrand en hebben geen middel om te reizen dan met Amerikaansche of Hollandsche schepen, op welke laatste alle plaatsen reeds tot einde November door Nederlandsche passagiers besproken zijn.”

Deze voortreffelijke dienst dagteekent reeds van 1840 en zal zeer gemist worden, niet alleen in de Britsch West-Indische koloniën, maar ook in Suriname, dat nu een goede verbinding met Europa arm wordt, terwijl de verbinding door de Koninkl. W.-I. Mail nog veel te wenschen overlaat. Het is te hopen en te verwachten dat de Britsch W.-I. koloniën in het strijdperk zullen treden voor deze oude, beproefde verbinding.

* * *

Onder „kantoorpraat” lezen wij in de „Haagsche Post” van 7 Augustus:

„De schaarschte aan brandstof in Fransch-Guyana heeft geleid tot het maken van de noodige toebereidselen tot het in dienst stellen van twee vrachtvliegmaschinen voor het verkeer tusschen bedoelde kolonie en Engelsch Guyana, teneinde Cayenne van bepaalde goederen te voorzien en ten minste in dit opzicht niet geheel en al afhankelijk te zijn van het vervoer te water.”

Wordt het geen tijd om bij Paramaribo een vliegterrein in gereedheid te brengen en in overleg te treden met de ondernemers van genoemden vliegdiens om Paramaribo aan te doen? Vindt het bestuur der kolonie daartoe „geen termen”, zijn er dan geen particulieren ondernemend genoeg om zich er voor te spannen? Zoo heel veel behoeft het in gereedheid brengen van een vliegterrein niet te kosten.

* * *

De „negerkunst” doet in den laatsten tijd opgeld. In 1915 verscheen in de „Verlag der weissen Bücher” te Leipzig Carl Einstein's „Negerplastik” met 119 afbeeldingen. Van dit geschrift gaf R. N. Roland Holst in het maandblad „Wendingen”, jaargang 1, No. 2, 20 Februari 1918, eene uitvoerige bespreking.

J. M. van KEMPEN & ZONEN
Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.
FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 171 198
s-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het 70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 93.70

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793
UTRECHT, Minrebroederstr. 22. Tel. 2352

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & Zoon

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. la Tel. H. 3493.
Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25 N. Plein 15 Intere. Tel. 389.
Filiaal: Arnhem O. Vischmarkt Tel. 289.
Filiaal: Gorinchem Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

CREDIET

Levert op elk gebied.
Strenge geheimhouding.
Conditie zéér vrijgevig
in overleg met den
kooper.

DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

Kamer van Koophandel en Nijverheid.

Aan het jaarverslag der Kamer over 1919 ontleenen wij het volgende:

Bij brief van 16 Augustus 1919 zond de Gouverneur om bericht en raad aan de Kamer een request van Koopmanskerken allhier, waarbij dezen verzochten het daarheen te leiden, dat de handelshuizen allhier niet mogen worden geopend op Zon- en erkende feestdagen.

„De Kamer deelde den Gouverneur mede, dat zij de billijkheid erkent van het verzoek in gemeld request uitgedrukt, maar aan de andere zijde de moeilijkheid inziet om een wettelijke regeling te treffen op dit stuk. Dit laatste in verband met de bijzondere toestanden, die op het eiland heerschen op handels- en scheepvaartgebied.

Waar echter in het onderhavige verzoekschrift gewezen wordt op het feit, dat ook de patroons de billijkheid van het verzoek erkennen, zou het naar de meening van de Kamer wellicht mogelijk zijn om door onderling overleg tusschen patroons en geemployeerden een bevredigende regeling tot stand te brengen.”

Een voorstel om op Curaçao een proef met lederbereiding te nemen werd der Kamer door den Gouverneur om bericht en raad toegezonden.

Dit stuk ging vergezeld van andere bescheiden op analoge verzoeken betrekking hebbende, waarvan de voornaamste zijn: 1°. een request om een renteloos voorschot om eene leerlooierij behoorlijk te kunnen inrichten en 2°. een verzoek om een voorschot uit de koloniale kas ten behoeve van eene onderneming voor de vervaardiging van portlandcement dakpannen.”

„De Kamer deelde als hare meening aan den Gouverneur mede, dat indien werkelijk de leerlooierij op Curaçao zulk een winstgevend bedrijf is als door requestanten aangegeven — hetgeen voorschot ook de meening van de Kamer is — een dusdanige onderneming wel steeds bij particulieren voldoende fondsen kan bekomen tot voortzetting, eventueel zelfs oprichting van zulk een bedrijf; verder, dat de Kamer in het algemeen principieele bezwaren heeft om particuliere ondernemingen door gouvernements-subsidie te steunen, vooral waar het over groote sommen loopt.”

Uitvoercijfers.

La Cruz van 23 Juni 1920 geeft de volgende cijfers over het eerste kwartaal:

	Totaal	Steen-kolen	Stroo-hoeden	Aloë	Divi-divi.	Mest	Zout
1916	f 668.608	f 249.956	f 96.222	f 83.987	f 7.520	f 4.045	f 10.914
1917	885.116	512.110	97.997	17.023	18.725	6.992	24.110
1918	875.292	346.208	75.409	37.611	29.898	11.416	25.950
1919	881.118	298.773	133.012	5.715	32.416	25.377	20.361
1920	1.775.284	666.455	156.168	39.104	9.470	28.210	23.351

Van de voorlaatste rubriek schrijft het blad: Castabon! Juist dezer dagen lazen wij nog eens het rapport-Went van 1902, en trof onze aandacht de volgende alinea: „In de eerste plaats zou de uitvoer van dierlijke mest moeten ophouden. Er wordt thans een groote hoeveelheid schapen- en geitenmest uitgevoerd, meestal naar de Engelsche koloniën Barbados en Grenada. Tot mijn verbazing hoorde ik door verschillende inwoners van Curaçao met een soort van trots gewagen van het voortdurend stijgen van dien mestuitvoer, terwijl veeleer een klacht gewettigd zou geweest zijn, omdat men het land verarmt door den uitvoer van dierlijke mest, terwijl de genoemde Engelsche koloniën daardoor verrijkt worden.”

De Amigoe di Curaçao schrijft over de dividivijfers van het eerste kwartaal 1920:

Aruba ..... 97 ton f 8.730.—
Bonaire ..... 186 ton „ 740.—

283 ton f 9.470.— (zie boven)

Die opgave van Bonaire is natuurlijk foutief. Immers terwijl Aruba 90 fl. per ton noteert, zou Bonaire niet meer dan 4 fl. per ton besommen. Dat is al te dwaas. Wij vermoeden dat de waarde van Bonaire zal moeten zijn f 16.740 in plaats van 740.”

Koninklijke West-Indische Maildienst

Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

En over geitenvellen:
„Terwijl nog niet lang geleden de geitenvellen hier tot 2.50 zelfs 3 fl. per K.G. verkocht werden daalde de vorige week de prijs plotseling tot 1 per K.G.

De Curaçaosche Handelsbond noteerde deze in zijn prijslijst in de Cur. Ct. nog steeds 3 fl. K.G. De betrouwbaarheid van die lijst wint niet mee.”

Intusschen zijn het laatstgenoemde cijfers, men overgenomen ziet in de Handelsberichten het Ministerie van Landbouw.

Verbetering.

In het vorige nummer moet het opschrift van het laatste bericht, „Het bankbiljetten-kapitaal vervallen. De lezer zal hebben opgemerkt, dat bericht „treurig” is als het voorgaande en daar onder hetzelfde bovenschrijf behoort gelezen worden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Z.-A. landen.

Wij ontleenen hier eenige mededeelingen aan verslag over 1919 door de commissie voor den Nederlandsch-Zuid-Afrikaanschen Handel uitgebracht. Den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel Nederland nam in de rij der naar Z.-A. uitvoerende landen de elfde plaats in. De uitvoer van Nederland naar Z.-A. liep van 371.394 P. St. in 1918 terug tot 209.936 P. St. in 1919, het laagste cijfer dat aan commissie voor onzen uitvoer naar Z.-A. bekend is. Bedroeg de invoer uit Z.-A. in Nederland in 1913 slechts 20.698 P. St., en werd daarvoor in de statistiek van jaren 1917 en 1918 zelfs geen cijfer vermeld, in 1919 steeg deze tot 298.262 P. St. Hierdoor nam Nederland te dezen opzicht de achtste plaats in.

Uit Ned.-Indië ontving Z.-A. voor een waarde van 509.887 P. St., tegen 324.581 P. St. in 1918. Uit Z.-A. werd voor 10.750 P. St. naar Indië vervoerd, tegen 14.927 P. St. in 1918.

De belangstelling is intusschen stijgende. De bevoegdheid van im- en exporteurs uit Z.-A. waren veelvuldig niet hoofdzakelijk op den mijnbouw aangewezen zijn. Men schat tegenwoordig de waarde der jaarlijksche productie van den landbouw op circa 50 miljoen P. St., die van de mijnen eveneens op circa 50 miljoen P. St., die van handel en nijverheid op circa 85 miljoen. De oorlogsschuld der Unie bedroeg 30 miljoen P. St.

De regering wenscht de handelsbetrekkingen met overzeesche landen tot meer ontwikkeling te brengen. Hiertoe worden trade commissioners in overzeesche handelscentra aangesteld; ook de vermeerde belangstelling van het office of the trade commissioner te Londen voor Midden-Europa en Nederland wijst hierop.

Het rapport wijst voorts op de toenemende coöperatie op landbouwgebied en op 't belang, dat de Nederlandse industrie erbij heeft goede relaties met de coöperatieve vereenigingen te scheppen.

De Z.-A. handelshuizen komen in den laatsten tijd beter op de hoogte van hetgeen waartoe Nederland op industrieel- en handelsgebied in staat is, en zij toonen veelal genegenheid met Nederland zaken te doen.

Hoe met Feisoel?

Emir Feisoel was zóó onder den indruk der Fransche overwinningen in Damascus en Aleppo, dat hij gedrukt door de algemeen te zijnen opzichte betoonde onverschilligheid verzocht had het land te mogen verlaten. Daarna wist de pers mede te deelen, dat de emir naar papa, Hoessein, koning van Hedzjas, op reis was gegaan, maar volgens een ander bericht zou hij overtocht naar Londen genomen hebben, omdat hij toch nog iets met de Britsche regering te vereffenen had.

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregeld MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
 BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
 SEMARANG en SOERABAIA. 60

meende te hebben. Intusschen is hij nog in de haven-
 plaats Haifa. De tegenstrijdigheid der berichten bleef
 niet tot zijn persoon beperkt. In Damascus braken uit-
 gestrekte branden uit, die niet aan toeval of ongeluk
 geweten worden. Onder de „onverschillige” bevolking
 uitte zich zeer spoedig ontstemming over de bejega-
 ning, die emir Feisoel te beurt was gevallen, en de
 ontevredenheid richtte zich niet alleen tegen Frank-
 rijk, maar in niet mindere mate ook tegen Engeland.
 De motieven zijn die, welke wij de vorige week aan-
 haalden. Al te spoedig blijkt hoe de Franschen zich
 zooals wij verwachtten, weer met een schijnsucces heb-
 ben blijde gemaakt.

Te gelijktijd kregen de Engelschen in Mesopotamië
 eenige harde noten te kraken. 't Bericht over geleden
 verliezen bij Hilla stelde deze eerst als van weinig be-
 tekenis voor, 't groeide echter aan tot 300 gesneuvelden
 van het Manchester'sch regiment. Een nieuwe divisie zal
 nu Indië naar Mesopotamië gaan.

Hier een land dat ellende geeft ohne Ende,
 daar een vorst die ellende geeft ohne Ende; als
 wij dien vorst eens aan dat land, en dat land aan dien
 vorst gaven, zou dat niet de verlossing uit de ellende
 kunnen worden? De oplossing zou naief lijken, maar,
 volgens de Engelsche bladen, is zij als ernst bij heusche
 staatslieden opgekomen.

Het Britsche kabinet zou een voorstel in behandeling
 hebben om een nieuw koninkrijk Mesopotamië te stich-
 ten, en Feisoel zou, als troost voor den verloren troon
 van Syrië, dien van den nieuwen staat krijgen.

Mesopotamië wordt hierin vermoedelijk niet gekend
 en dit nu laat dan dadelijk weer nieuwe verwikkelin-
 gen voorzien, want door de notabelen van Irak was
 emir Abdoellah, jongere broeder van Feisoel, uitge-
 roepen om de leiding over Mesopotamië in handen te
 nemen. The Times, deze kwestie besprekende, verze-
 kert wel geruststellend, dat Abdoellah voor 't koning-
 schap weinig voelt en zich dus bij de verheffing van zijn
 broeder neerlegt en zelfs voegt the Times daar nog aan
 toe, dat de bewoners van Mesopotamië Feisoel gaarne
 tot koning zouden hebben, maar bij welken familieraad
 en bij welke volksstemming dit uitgemaakt is, moet 't
 blad onvermeld laten. Nu laten wij nog in 't midden of
 Feisoel zelf deze wijze van dankbetuiging voor de krach-
 tige hulp door hem in den oorlog tegen Turkije be-
 loofd, erkentelijk zou aanvaarden, toch is deze vraag
 niet zonder belang en evenmin die, of de bevolking van
 Syrië zich dan goedschiks onder de Fransche suprema-
 cie zou schikken. Zeker wordt de grief van koning Hoes-
 sein over het bezetten van Damascus, dat hij tot het
 hem toegedachte Arabische Rijk rekent, er niet door
 weggenomen. Aan een ontevreden Hoessein en Fei-
 soel, zou een ontevreden Abdoellah worden toegevoegd.
 De Arabieren zouden noch in Hedzjajs, noch in Syrië en
 Damascus, noch in Mesopotamië bevredigd worden.
 Het prestige van de entente in 't algemeen en van de
 mandaathouders hier in 't bijzonder wordt door een
 dergelijk politiek spel zeker niet verhoogd.

Uit het Intern. Socialistisch Congres te Genève.
 Terwijl de beschouwingen, die buiten de S.D.A.P.-
 ers aan 't congres te Genève gewijd worden, meeren-
 deels wijzen op 't gemis aan nieuwe, versche tonen, is
 toch, en is juist daardoor zelfs te meer bijzondere aan-
 dacht gegeven aan het optreden van „Mohamed Ali,
 de donker gebruide, voorname Hindoe”, en aan het
 optreden van hij in een interview aan een verslaggever van de
 Journal te Genève mededeelde.

Volgens de persoonsbeschrijving heeft hij een intel-
 ligenten kop, met zwarten ringbaard; hij draagt een
 gouden bril en een kolbak van wit astrakan, een ge-
 kleede jas van onberispelijken snit over een fantasie-
 vest, dan gouden horlogeketting, vingerringen en das-
 speld met kostbare diamanten. Dit alles wint in betee-
 lenis bij een vertegenwoordiger van Britsch Indië op
 het socialistisch congres, maar 't is toch niet het be-
 langrijkste in zijn verschijning. Hij vond in 't feit, dat
 Zantserland op 1 Augustus zijn nationalen feestdag
 vierde, aanleiding op te merken, dat 1 Augustus ook
 voor het rijk van den Hindoe een mijlpaal in de cul-
 turgeschiedenis zal worden. Vandaag (1 Augustus)
 begint in geheel Indië het lijdelijk verzet tegen de op-
 permacht van Groot Britannië. Alle hooggeplaatste
 ambtenaren, zulten vandaag de eerbetuigingen weig-
 ren, die door Engeland werden voorgeschreven. Alle
 officieele arbeid wordt vandaag stil gelegd. Leger en
 politie weigeren elken gouvernementele dienst. Be-
 talingen worden door het volk niet betaald.

Het doel van deze boycot is, te protesteeren tegen
 de verbodsbepaling van het Ottomaansche rijk en steun
 te verleenen aan de eischen der Muselmannen, die het
 opprimaat van het kalifaat, en de soevereiniteit der

heilige Arabische gewesten vorderen.
 Volgens den berichtgever twijfelt Mohamed Ali niet
 aan 't succes der beweging. Hij werkt reeds gedurende
 eenige jaren in deze richting. Tot de hooge personen,
 met wien hij er over heeft kunnen spreken, behoort
 ook Lloyd George, die er natuurlijk niemandal van
 wilde hooren. Maar, meende Mohamed Ali, eer wij zes
 maanden verder zijn, heeft Lloyd George zijn houding
 gewijzigd.

Hoewel de samenwerking van Mohamedaan en Hin-
 doe in Britsch Indië bekend is, is er toch 't een en
 ander in dit bericht, zooals 't in de Nederl. bladen ge-
 geven is, waardoor de veronderstelling gewekt wordt,
 dat de verslaggever de onderlinge verhoudingen niet
 goed heeft weten uiteen te houden. Ook is voor zoover
 tot nu toe gemeld, nog niets bekend van die algemeene
 boycot, zoodat, indien er geen misverstand bij den ver-
 slaggever heeft plaats gehad, bij Mohamed Ali de
 wensch wellicht vader van het geloof is geweest. Maar
 met dit al wordt daardoor de betekenis van zijn op-
 treden in Genève toch in geen geval geheel te niet
 gedaan. Het is weer een van de uitingen der kracht,
 die zich in Indië tot eene macht aan 't zetten is. Het
 getuigt van de samenwerking, die in Britsch Indië tus-
 schen Hindoe en Mahomedaan verkregen is en die nu
 verder kracht en macht zoekt in internationale propa-
 ganda en vereeniging. Het heeft, met dreigend ge-
 baar, het middel aangewezen, waardoor de tot nu toe
 overheerschte meerderheden in de kolonie zich in staat
 achten tegen de oppermacht in verzet te komen. Het
 heeft er op gewezen, dat zij, die zich als den Opper-
 sten Raad beschouwen in 't politiek gericht van dezen
 tijd, niet alleen tegenover groot Rusland, tegenover
 klein Fiume, maar ook tegenover overwonnen Turkije
 onmachtig staan, als zij de nieuwe macht niet weten
 te beheerschen, waarin de volkswil zich nationaal en
 internationaal aan 't organiseren is.

Zooals wij zeiden, hebben wij niets vernomen van de
 ambtelijke boycot, die volgens Mohamed Ali op 1 Aug.
 over geheel Britsch Indië zou hebben moeten werken,
 maar wel spreken sedert geruimen tijd andere teeke-
 nen duidelijk in denzelfden geest en 't komt ons niet
 onwaarschijnlijk voor, dat het uitstel aan Turkije ver-
 leend om de opgelegde, zeer zware en vernederende
 vredesvoorwaarden te onderteekenen, met dien geest
 rekening houdt. Mohamed Ali zou dan in zoover al
 vast gelijk hebben, dat Lloyd George reeds goed op weg
 is om zijn houding ten opzichte van de Porte te her-
 zien.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Het ligt in het voornemen der Vereeniging om,
 ten einde vooral bij de jeugd, de belangstelling voor
 onze koloniën aan te wakkeren, schriften — boek-
 jesformaat — over verschillende onderwerpen op
 land- en volkenkundig gebied, in populair verhalen-
 den toon geschreven, te doen verschijnen.

Wenken van diegenen onder de lezers van dit blad
 die het Bestuur hierin behulpzaam willen zijn, wor-
 den gaarne aanvaard.

**Van het Informatie-bureau:
 (Heulstraat 17, Den Haag).**

**UITZENDING VAN ONDERWIJZERS NAAR
 NEDERLANDSCH-INDIË.**

Voor het onderwijs in Nederlandsch-Indië kunnen onder-
 wijzers, in het bezit van de hoofdkarte, worden uit-
 gezonden, in vasten dienst, dan wel tijdelijk voor den
 tijd van 4 jaar (kort dienstverband).

De bij aanvullingsbegroting voorgestelde en reeds
 door de Tweede Kamer goedgekeurde nieuwe bezoldig-
 ingsregeling aan welke terugwerkende kracht wordt
 verleend tot 1 Januari 1920, luidt als volgt:

Aanvangsbezoldiging / 250 's maands, na 1 jaar dienst
 / 300 's maands, na 3 jaar / 350 's maands, na 5 jaar
 / 400 's maands, na 8 jaar / 475 's maands, na 11 jaar
 / 550 's maands, na 14 jaar / 625 's maands en na 17
 jaar / 700 's maands. Bij benoeming tot onderwijzer 1ste
 klasse bedraagt de bezoldiging / 50 's maands meer.
 Voor de berekening van de bezoldiging worden de
 dienstjaren bij het onderwijs hier te lande doorgebracht
 tot een maximum van 15 jaren voor de helft in reke-
 ning gebracht. De dienstbezoldiging gaat in met den
 eersten van de maand, volgende op die, waarin de be-
 trekking in Indië wordt aanvaard.

Aan de uitzending is voorts verbonden:

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
 Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-
 KONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO.
 Geregeld stoomvaartdiensten tusschen
 Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
 (Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
 Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
 en San Francisco.

GEBRs HEHENKAMP
 Heerenkleermakers
 Dameskleermakers
 Bontwerkers 34

Lange Voorhout 25

N.V. ZUID-HOLL. MANEGE
 (voorh. Manege Washington)

Theresiastr. 145 ing. J. Camphuysstr., Den Haag, Tel. H. 5306

Moderne Rijlessen. - Paarden per uur en per maand.
 Handel in Paarden. - Luxe Stands en Boxes.
 Tonneaux beschikbaar.

Directeur J. VOGELZANG.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda. 109

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

**N.V. MEUBELFABRIEK
 V/H LE COINTRE & CO.**

Ameublementen
 Belimmeringen
 Gordijnen
 Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
 - 'S-GRAVENHAGE -

**BALANSCONTROLE
 BELASTINGZAKEN
 INRICHTEN EN CONTROLEEREN
 VAN ADMINISTRATIES**

H. A. VERHEIJ
 LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17 51
 TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Firma L. J. C. BOUCHER
 Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel
 's-Gravenhage - Noordeinde 64c
 Specialiteit: voor het samenstellen
 van Leesportefeuilles 69

Advertentie-Bureau

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregeld mail-, passagiers- en
 vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
 Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
 Australië.
 Uitvoering dienstrengelingen zijn verkrijgbaar
 de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 212

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schijftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 ..... Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ....

Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

Ik zing de lof

der

Monarch

Monarch

Schrijf- machine

HOOFDAGERTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co

AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

J. P. C. NICOLAI & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146

's- GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 198

vrije overtocht (c.q. ook voor het gezin) in de eerste klasse;

eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van / 1875 of / 2250, al naar gelang de maandelijksche bezoldiging in Indië / 250 of meer zal bedragen; deze tegemoetkoming wordt voor het bezit van bijakten met vaste bedragen verhoogd en wel met / 100 voor de akte Fransch en de akte voor de Maleische taal en de land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië en / 75 voor andere akten, met uitzondering van die voor schoonschrijven en voor vrije- en orde-oefeningen der gymnastiek en met dien verstande, dat voor twee of meer akten in hetzelfde vak de verhooging slechts éénmaal wordt toegekend;

eene voorloopige bezoldiging ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de dienstbezoldiging in Indië ingaat van / 150, / 200 of / 250 's maands, al naar gelang de aanvangsbezoldiging in Indië / 250, / 300 tot / 350 of / 400 zal bedragen.

De bezoldiging van de voor vasten dienst uitgezonden onderwijzers is onderworpen aan eene korting van 2 ten 100 ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en 5 ten 100 voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding aan laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging verschuldigd, te voldoen in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten 100 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Ter voldoening daarvan wordt eene gratificatie uit 's lands kas verleend.

Bij huwelijk is door hen ééne maand bezoldiging verschuldigd, te voldoen op de zoeven aangegeven wijze. Bij bevordering, door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden eenmaal. De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhankelijk van de leeftijden van man en vrouw.

Na 20 jaar dienst wordt, indien de 45-jarige leeftijd is bereikt, recht op pensioen verkregen; Nederlandsche dienstjaren worden daarbij voor de helft in rekening gebracht.

Bij tijdelijke uitzending voor 4 jaar bestaat voor de betrokkenen mogelijkheid om in den loop of na afloop van dien termijn in vasten Indischen dienst te worden opgenomen (in dat geval zullen zij in de ranglijst geplaatst worden beneden dengene, die op het tijdstip van overgang de jongste in dienst is). Aan hen, die na afloop van hun tijdelijk dienstverband naar het moederland terugkeeren, zal, zoolang zij in Nederland niet herplaatst zijn, gedurende ten hoogste zes maanden een wachtgeld worden toegekend tot een bedrag gelijk aan dat, hetwelk zij hier te lande als bezoldiging zouden hebben genoten, indien zij in hunne vroegere betrekking werkzaam waren gebleven. Ingeval deze maatstaf ontbreekt, doordat belanghebbenden vóór hun vertrek naar Indië geen betrekking bij het onderwijs hier te lande bekleedden, zal hun een wachtgeld worden toegekend tot een door den Minister van Koloniën te bepalen bedrag.

Het vorenstaande geldt mede voor hen, die uit hoofde van ziels- of lichaamsgebreken voor den dienst in Nederlandsch-Indië ongeschikt worden verklaard en dienengevolge vóór den afloop van hun dienstverband hier te lande terugkeeren.

Te koop aangeboden

twee Gaskachels met toebehooren, per stuk f 37.50 te samen f 75.-.

Dagelijks te bezichtigen OOST & WEST, Heulstraat 17, Den Haag, tusschen 4 en 6 uur 's namiddags.

International Electric en Machine Cy

V/H R. GEERAERTS-REUTER

Licht Kracht
Zwakstroom **INSTALLATIEN**

's-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

In voorbereiding is eene wettelijke regeling, die het mogelijk zal maken de Indische dienstjaren in te doen tellen voor Nederlandsch pensioen en dit te sioen met een bijzonderen bijslag ten laste van Indische geldmiddelen te verhoogen voor elk in doorgebracht dienstjaar.

De uit te zenden onderwijzers zijn verplicht de verband met hunne uitzending aan hen of te hunne behoefte, dan wel ten behoeve van hun gezin van landwege voldane gelden wegens tegemoetkoming in kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoodra alle andere aan hen ter zake voormeld middelen onmiddellijk van landwege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen mede is gelijk te stellen) onverwijld in 's Lands dienst terug te storten, ingeval zij:

a. niet binnen een hun aan te wijzen termijn Nederlandsch-Indië vertrekken;

b. de reis derwaarts moedwillig afbreken, of

c. om andere redenen dan welbewezen ziels- lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan beoordeeling van de Regeering), hetzij de werkzaamheden waarvoor zij worden uitgezonden, niet aangevallen, hetzij, wat aangaat de voor vasten dienst uitgezonden onderwijzers binnen vijf jaren, wat aangaat tijdelijke onderwijzers binnen vier jaren na hunne komst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen of van hun tijdelijk dienstverband worden ontheven.

Vóór hun vertrek worden de uit te zenden onderwijzers onderworpen aan een geneeskundig onderzoek.

Zij die voor uitzending op den aangegeven voet, in vasten dienst, hetzij voor tijdelijk, in aanmerking wenschen te komen, moeten zich bij ongezegd verzoekschrift tot de 9e Afdeling van het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van:

1. hunne akten van bekwaamheid;
2. hunne geboorteakte;
3. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, gegeven door den burgemeester hunner woonplaats;
4. een bewijs van voldoening aan de Militiewet, gegeven door den burgemeester der gemeente waarvoor zij hebben geloot;
5. eene opgave van hun diensttijd bij het onderwijs hier te lande.

In de verzoekschriften moeten de gegadigden mededeelen of zij al dan niet gehuwd zijn en het aantal den leeftijd hunner kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 26 Juli 1920, no. 143).

Hammond School en COPIEERINRICHTING

Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam

(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich beleefd aan als oudste inrichting op dit gebied voor de levering van correct schrijf- en copieerwerk.

Strengste discretie verzekerd.

Modemagazijnen

van Bommel

Prins Hendrikstraat 98-106

Opruiming

van alle Dames-Confectie

Zeer voordelig

Reisbureau LINDEMAN

Utrecht 's-GRAVENHAGE Arnhem

GEZELSCHAPSREIZEN

Passages

Spoorwegbiljetten

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
STATIONSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

HOOFDAGENT VOOR INDIË der beroemde
DIATTO-Auto's

Aanvragen te richten aan: **C. J. NEFKENS**, Prins Hendrikstraat 93,
Telefoon HAAG 1854. SHOW: Pletterijkade 13

Vereeniging OOST en WEST.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HEFINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.
INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDIËCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01½;
  - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04½ frankeerkosten.
  - c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
    - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
    - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
    - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
    - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
    - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
    - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk).
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
    - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01½.
- N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Musiek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admmissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Buys Ballotstraat 15.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnwijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
  - Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
  - S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
  - J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
  - B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
  - A. H. JANSSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
  - Mr. F. C. L. MELJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
  - H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

De Haagsche Broodfabriek
„Theario”

Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeling
BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Terwijl Gij rust, werken Uw advertenties voor U .....

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

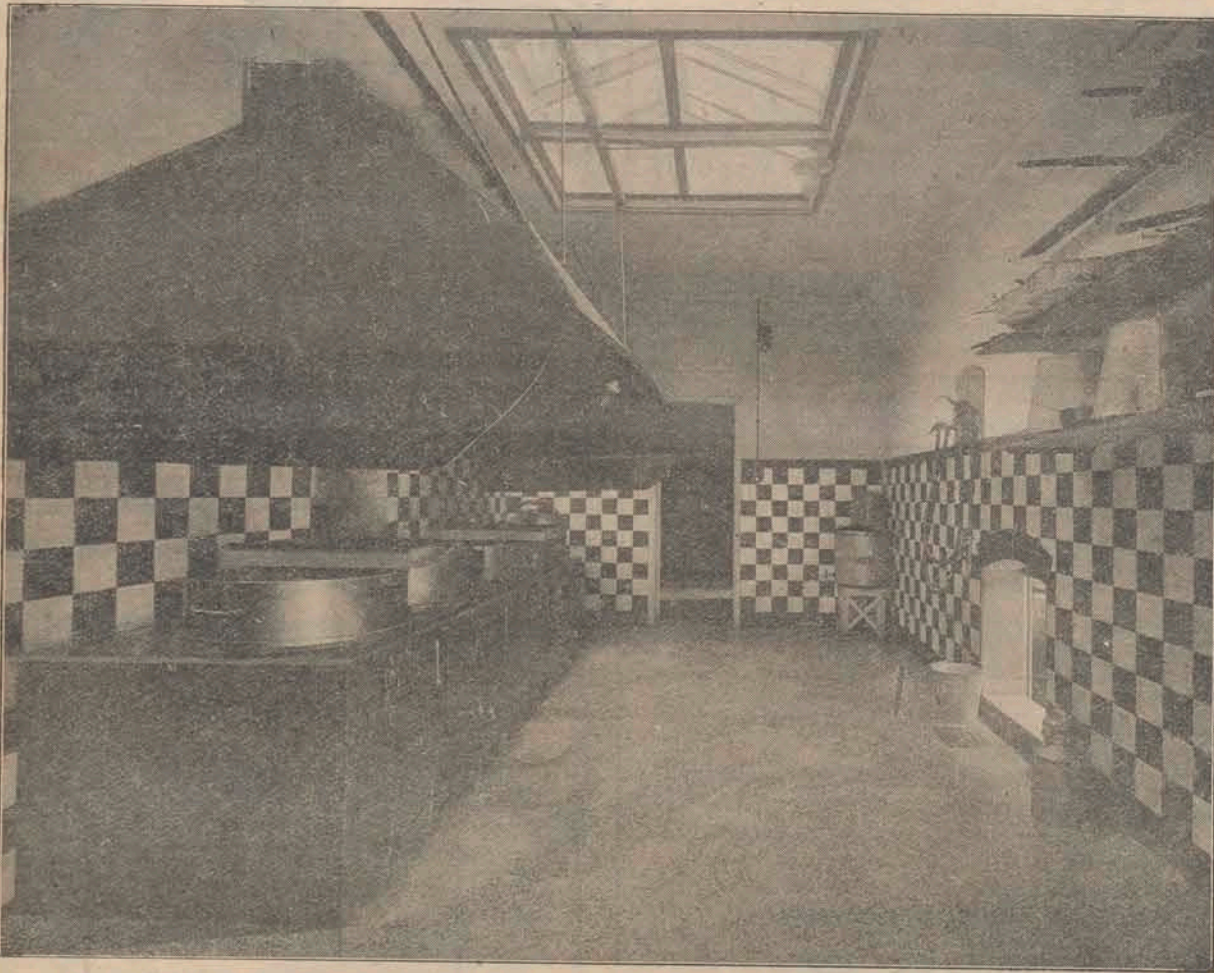

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Centrale Vischbakkerij D. C. van Ewijk
TREILERSTRAAT bij de Visschershaven - SCHEVENINGEN - Interc. Tel. Sch. 1050

Gebakken Schelvisch - Schol - Wijting - Kabeljauw - Tong
Tarbot - Griet enz.

De visch wordt uitsluitend gebakken in de fijnste Delftsche Slaolie-Calvé. Talrijke tevredenheidsbetuigingen van de meest vooraanstaande families.
Deze inrichting is eenig in Nederland. - Geïllustreerde prijscourant gratis op aanvraag.

PENNOCK-COMPANY
Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed“

**DEN HAAG
BANDOENG**

EXPORT van AUTOMOBIEL- en
KOETSWERK-ONDERDEELEN

Z — H — B

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG

Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG,
BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL,
LONDEN, PARIJS

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

Z — H — B

P. J. VEELO & ZNEN
DEN HAAG

Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

**.. WONING ..
INRICHTING**

Behangerij Stoffeerderij

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Uitzetten voor Tropen
de .

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hooftpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubelen en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.

Verkrijgbaar: **6 pCt PANDBRIEVEN** à 98 pCt.
Uitstaand bedrag Pandbrieven per 1 Juli f 22.314.200.
Beleggingen per 1 Juli f 22.426.595.22^{1/2}.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet.